

– GRENZENLOOS –

Emigratie

magazine

Editie
51
juni
2026

**Hét magazine voor wie wil
wonen, werken en leven in
het buitenland!**

– GRENZENLOOS –

Emigratie magazine

De zomer in!

Eric Jan van Dorp

Uitgever

Het is alweer juni en we staan met één been in de zomer – traditioneel het seizoen waar veel mensen naar uitkijken, al is het maar om binnenkort het land van hun dromen te bezoeken. Een heerlijk vooruitzicht!

Maar tegelijk mijn inmiddels bekende waarschuwing: zorg dat je je droomlocatie ook in andere seizoenen bezoekt, of beter nog, dat je er een paar weken echt deel van uitmaakt. In de zon is elke plek prachtig en zijn de obers die dienbladen met verfris-

sende drankjes aandragen vanzelfsprekend vriendelijk en goedlachs. Maar wanneer je die locatie straks tot je woonplaats maakt, schijnt de zon niet altijd en zijn de meeste terrasjes het grootste deel van het jaar zelfs gesloten. Blijf dus een nuchtere Hollander – dat kan nooit kwaad.

Veel leesplezier met het magazine van deze maand!

- Eric Jan van Dorp

deze maand:

4

Galicië, het groene paradijs van Spanje

6

Oud worden in het buitenland

10

Emigreren doe je niet om te vluchten, maar om te vinden

14

Emigreren met kinderen doe je niet op gevoel alleen

16

Slowakije, de onbekende in Centraal-Europa

20

Emigreren naar het land dat nu bij je past

24

Betaalbaar emigreren met transparante verhuisprijzen

26

Recensie: Rare jongens die Zweden

28

Een testament stopt niet bij de grens

35

*Boek van de maand:
Succesvol emigreren naar Griekenland*

36

Huizenprijzen in Europa. Nu snel kopen of even wachten?

40

Recept van de maand uit IJsland: Plokkfiskur (IJslandse visstoof met aardappel)

Galicië: steeds meer mensen kiezen voor het groene paradijs van Spanje

Door gastauteur Sanne van Dijk

Wie aan Spanje denkt, ziet vaak direct de droge vlaktes van Andalusië of de drukke Costa's voor zich. Maar steeds meer mensen ontdekken een wereld die eerder aan Ierland of Schotland doet denken, maar dan met een warme Spaanse ziel. Dit is Galicië: het best bewaarde geheim van het Iberisch Schiereiland en de plek die ik nu mijn thuis mag noemen

De noodrem en het nieuwe begin

Mijn vertrek uit Nederland was niet alleen een keuze voor een ander land, maar een keuze voor een ander leven. Na een moeilijke periode waarin ik volledig was vastgelopen in de dagelijkse race, voelde ik aan alles dat het roer om moest. Ik verlangde naar een plek waar ik meer buiten kon leven en waar de klok simpelweg anders tikt. Die plek vond ik in Galicië. Hier leef ik in het ritme van

de seizoenen en geniet ik iedere dag opnieuw van de rust, de ruimte en de overweldigende natuur.

Geiten in de keuken

Wat me misschien nog het meest heeft geraakt, is de ongekeerde gastvrijheid van de Galiciërs. Als buitenstaander op het platteland weet je nooit precies hoe je zult worden ontvangen, maar ik heb me hier van begin af aan ontzettend welkom gevoeld. De burens overladen me regelmatig met verse groente en fruit uit eigen tuin; een eigen huerta (moestuin) is in deze regio eerder regel dan uitzondering.

En hoewel het leven hier rustig is, is het nooit saai. Toen mijn vrouw op een dag was vergeten het tuinhek goed af te sluiten, ontdekten we dat de grens tussen 'buiten' en 'binnen' hier flinterdun is: er stonden ineens drie nieuwsgierige geiten van de buurman midden in onze keuken.

Van droom naar werkelijkheid

Hoewel het een feestje is om in deze omgeving te wonen, komt er bij een emigratie veel kijken. De Spaanse bureaucratie staat niet bepaald bekend om haar eenvoud en kan voor de nodige uitdagingen zorgen.

Tijdens mijn eigen proces merkte ik hoe essentieel het is om iemand aan je zijde te hebben die niet alleen de taal spreekt, maar ook de weg kent in de lokale systemen en de cultuur begrijpt. Die ervaring inspireerde mij om Van Dijk & Guarín – Galicia Migration Consultants op te richten. Wij werken met lokale advocaten, architecten, enz. en helpen anderen om de sprong naar Noord-Spanje te wagen, zonder de administratieve hoofdpijn.

Een nieuw hoofdstuk

Galicië heeft mij de ruimte gegeven om weer adem te halen. Het is een regio die je hart steelt zodra de eerste mistflarden over de bergen trekken of wanneer je de kracht van de Atlantische Oceaan tegen de ruige kliffen ziet slaan.

Droom jij ook van een leven in het groene noorden van Spanje? Laat de bureaucratie je niet tegenhouden. De camino naar jouw nieuwe toekomst in Galicië begint hier.

Over de auteur

Sanne van Dijk is mede-oprichter van Van Dijk & Guarín – Galicia Migration Consultants. Na haar eigen succesvolle 'reset' van Nederland naar het Galicische platteland, wijst ze nu anderen de weg in deze unieke regio. Naast haar consultancywerk bouwt ze aan een accommodatie voor plattelandstoerisme, waar rustzoekers binnenkort zelf kunnen ervaren waarom Galicië de ideale plek is om te onthaasten.

Meer weten? * Instagram:
@vandijk.guarin & @casa.sanne

Website: www.galiciamigrationconsultants.com

Oud worden in het buitenland: wat je nu al moet weten

Door Eric Jan van Dorp

De meeste mensen die emigreren, hebben nagedacht over de eerste jaren in het buitenland. Veel minder mensen hebben nagedacht over de laatste. Toch is het heel verstandig om dit voor vertrek wel te doen. In dit artikel leg ik je uit waarom.

Wie op zijn vijftigste vertrekt, denkt zelden aan wat er op zijn zevenenzestigste gebeurt. Maar het leven in het buitenland houdt niet op bij de fase waarin alles nieuw en opwindend is. Op een gegeven moment word je ook daar ouder, en dat brengt andere vragen met zich mee dan de vragen waarmee je ooit vertrok. Een aantal zaken kun je nog bijsturen als je er vroeg genoeg bij bent. Andere niet meer.

AOW: elk jaar in het buitenland telt mee

De AOW bouw je op door in Nederland te wonen of te werken, en wel voor de periode tussen je vijftiende en je AOW-leeftijd. Momenteel is dat 67 jaar. Voor elk jaar dat je verzekerd bent, bouw je twee procent van de volledige AOW op. Wie veertig jaar in Nederland heeft gewoond, krijgt honderd procent. Maar wie tien jaar in het buitenland heeft gewoond zonder vrijwillige verzekering, krijgt twintig procent minder.

Dit is een van de meest onderschatte financiële gevolgen van emigratie. De SVB (Sociale Verzekeringsbank) keert de AOW ook uit aan mensen die in het buitenland wonen, maar de korting is definitief. Je kunt het niet achteraf herstellen.

Gelukkig bestaat er een oplossing: vrijwillige AOW-verzekering via de SVB. Hiermee blijf je premie betalen en bouw je gewoon door, ook vanuit het buitenland. De premie is echter niet laag, en bovendien kun je je alleen aanmelden in de eerste tien jaar nadat je Nederland hebt verlaten. Wie langer wacht, is die mogelijkheid voorgoed kwijt.

Aanvullend pensioen: wat gebeurt er met je werkgeverspensioen?

Naast de AOW hebben veel Nederlanders een aanvullend pensioen opgebouwd via hun werkgever. Dit pensioen staat bij een pensioenfonds of verzekeraar en wordt uitbetaald zodra je de pensioenleeftijd bereikt, ongeacht waar je woont. Het maakt voor de uitbetaling dus in principe niet uit of je in Nederland of in het buitenland verblijft.

Wat echter wel uitmaakt, is waar dit pensioen belast wordt. Dat hangt af van het belastingverdrag tussen Nederland en je woonland. In sommige gevallen betaal je belasting in het land waar je woont, in andere gevallen in Nederland. Bovendien zijn de belastingtarieven en heffingskortingen per land heel verschillend. Wie dat vooraf niet uitzoekt, kan voor verrassingen komen te staan.

Een extra aandachtspunt: als je na je emigratie nog tijdelijk in loondienst werkt in het buitenland, bouw je daar mogelijk aanvullend pensioen op volgens de lokale regels. Dat kan later tot ingewikkelde situaties leiden met meerdere pensioenuitbetalers en meerdere belastingdiensten.

Zorgverzekering: een ander systeem op een kwetsbaar moment

Gezondheidszorg is voor gepensioneerden in het buitenland een van de meest praktische vraagstukken. Je kunt je Nederlandse zorgverzekering niet meenemen naar het buitenland, want die vervalt zodra je je uitschrijft uit de BRP. Daarvoor in de plaats moet je lokale zorg regelen, en dat systeem verschilt sterk per land.

Binnen de Europese Unie is er een gunstige regeling voor gepensioneerden die pensioen ontvangen vanuit Nederland. Via het CAK (Centraal Admi-

nistratie Kantoor) word je aangemeld voor zorg in je woonland, die betaald wordt door Nederland. Je betaalt hiervoor een bijdrage aan het CAK. Dit klinkt overzichtelijk, maar in de praktijk levert de kwaliteit en toegankelijkheid van zorg per EU-land sterk uiteenlopende ervaringen op.

Buiten de EU is de situatie doorgaans ingewikkelder. Je bent dan afhankelijk van een particuliere zorgverzekering, en die wordt naarmate je ouder wordt duurder en minder ruim in dekking. Sommige verzekeraars stellen een maximumleeftijd voor toetreding, of sluiten bepaalde aandoeningen uit. Wie op zijn veertigste emigreert naar Thailand of Zuid-Afrika en er nooit over nadenkt, kan op zijn vijftenzestigste voor een serieus probleem staan.

Belastingverdragen: in welk land betaal je belasting op je pensioen?

Nederland heeft met tientallen landen belastingverdragen gesloten om te voorkomen dat je over hetzelfde inkomen twee keer belasting betaalt. Toch is de situatie lang niet altijd eenvoudig. Voor AOW geldt vaak dat het woonland mag heffen.

Maar voor aanvullende pensioenen, lijfrentes en bepaalde overheidspensioenen gelden soms andere regels.

Bovendien is er het risico van een fiscale leegte: als je woonland jouw pensioeninkomen om technische of administratieve redenen niet of laag belast, kan Nederland alsnog besluiten bronbelasting in te houden. Dat heet de bronstaatheffing, en die is in de afgelopen jaren voor sommige landen van toepassing geworden. Dit is een terrein waarop een gespecialiseerde belastingadviseur echt het verschil kan maken.

Kortom, het is niet genoeg om te weten dat er een verdrag bestaat. Je moet weten wat er in dat verdrag staat voor jouw specifieke type pensioeninkomen.

Zorg in een vreemde taal: praktisch en emotioneel

Er is een verschil tussen dagelijks leven in een ander land en ziek zijn in een ander land. Wie twintig jaar in het buitenland woont, spreekt misschien

redelijk de lokale taal voor boodschappen, sociale contacten en praktische zaken. Maar wie op de spoedeisende hulp terechtkomt, of wie een specialist moet consulteren over een complexe diagnose, merkt dat taal op zo'n moment een andere lading krijgt.

Medische terminologie is voor veel emigranten de eerste echte taalbarrière. Je begrijpt de bijsluiter niet meteen, je volgt het gesprek tussen twee artsen niet volledig, je weet niet zeker of je de instructies na een ingreep goed hebt begrepen. Dat zijn geen onoverkomelijke problemen, maar het zijn wel situaties die extra energie kosten op momenten waarop je die energie eigenlijk niet hebt.

Daarbij speelt ook de emotionele kant van ouder worden in den vreemde. Veel emigranten beschrijven hoe de behoefte aan vertrouwdheid toeneemt naarmate ze ouder worden. De taal van je kindertijd, het nieuws van thuis, het contact met mensen die dezelfde culturele referenties delen. Het zijn kleine dingen die in je jongere jaren nauwelijks opvallen, maar die op latere leeftijd zwaarder kunnen wegen dan je had verwacht.

De vraag die je jezelf eerlijk moet stellen, is niet alleen of je nu fijn woont in het buitenland, maar ook of je later nog fijn wilt wonen in het buitenland, op een moment waarop je meer afhankelijk bent van anderen en de omgeving om je heen.

Kleinkinderen en de meetlat van de afstand

Er is nog een thema dat weinig mensen in hun emigratieplanning meenemen, simpelweg omdat het bij vertrek nog toekomstmuziek is: kleinkinderen. Wie op zijn vijftigste emigreert, heeft misschien kinderen van twintig, vijfentwintig. De vraag of die kinderen ooit kinderen krijgen, en waar ze dan wonen, lijkt ver weg.

Toch vertellen veel emigranten die inmiddels grootouder zijn geworden dat de komst van kleinkinderen een van de meest ingrijpende momenten

was in hun buitenlandse leven. Niet ingrijpend in negatieve zin per se, maar ingrijpend in de zin dat de afstand plotseling voelbaar werd op een manier die daarvoor niet zo was. Een vlucht van drie uur is op een doordeweekse dinsdag geen probleem. Maar als je kleinzoon zijn eerste stappen zet, of als je kleindochter ziek is en jouw dochter jou nodig heeft, is diezelfde drie uur ineens een andere drie uur.

Sommige emigranten lossen dit op door vaker te reizen, of door langere periodes in Nederland door te brengen. Anderen trekken hun conclusies en keren terug. Weer anderen schikken zich in de situatie en vinden er vrede mee. Er is geen goed antwoord, maar er is wel een vraag die je jezelf van tevoren mag stellen: hoe zou ik me voelen als dit mijn werkelijkheid wordt?

Terugkeer naar Nederland: makkelijker gezegd dan gedaan

Veel emigranten houden in hun achterhoofd de optie om op latere leeftijd terug te keren naar Nederland, bijvoorbeeld als de gezondheid achteruitgaat, als het sociale netwerk in het buitenland dunner wordt, of als de kleinkinderen een sterkere aantrekkingskracht uitoefenen dan verwacht. Dat is begrijpelijk, maar het is ook een optie die makkelijker klinkt dan ze is.

Ten eerste is er de woningmarkt. Wie zijn Nederlandse huis heeft verkocht en tien of vijftien jaar heeft gewacht, betaalt bij terugkeer in veel gevallen een flink hoger bedrag voor een vergelijkbare woning. Ten tweede heeft Nederland een inkomenstoets voor bepaalde toeslagen, en een buitenlands pensioen telt daarin gewoon mee. Ten derde moet je je opnieuw inschrijven in de BRP en opnieuw een zorgverzekering afsluiten, wat in principe vlot gaat, maar wat soms haken en ogen heeft als je lang weg bent geweest.

Maar er is ook een vraag die dieper gaat dan de logistiek. Keer je wel terug naar hetzelfde land?

Nederland verandert, en het doet dat zonder jou. Wie vijftien jaar lang elders heeft gewoond, heeft die veranderingen van een afstand gevolgd, via nieuws en via bezoeken, maar heeft er geen deel van uitgemaakt. De wijk waar je woonde, ziet er anders uit. De vrienden die je had, hebben hun leven verder geleefd. Politiek, cultuur, humor, de kleine gewoonten van het dagelijks leven, het is allemaal een beetje verschoven terwijl jij niet keek.

Dat betekent niet dat terugkeer mislukt is voordat het begint. Maar het betekent wel dat je bij terugkeer opnieuw moet ingroeien, net zoals je dat deed toen je emigreerde. Je bent in twee richtingen een buitenstaander geworden: in het land waar je woonde, en uiteindelijk ook in het land waar je vandaan komt. Dat is geen reden om niet te vertrekken. Het is wel iets om van tevoren te weten.

Vroeg nadenken betaalt zich terug

De kern van dit alles is dat oud worden in het buitenland geen vanzelfsprekendheid is die zichzelf regelt. Het is een onderwerp waarbij je tijdig actie moet ondernemen: de vrijwillige AOW-verzekering heeft een aanmeldingstermijn, particuliere zorgverzekeringen kennen leeftijds grenzen, en belastingverdragen bepalen mede welk land profijt heeft van jouw pensioeninkomen.

Maar naast de regelgeving zijn er de vragen die geen loket kent en geen formulier vereisen. Hoe wil je oud worden, en in welke omgeving? Welke taal wil je horen als het moeilijk wordt? Hoe dichtbij wil je zijn als er mensen zijn die je nodig hebben, of als jij iemand nodig hebt?

Emigreren is een van de meest bewuste beslissingen die je kunt nemen. Dat rechtvaardigt ook de meest bewuste voorbereiding, niet alleen voor de eerste jaren in het buitenland, maar voor alles wat daarna nog komt.

Belangrijke waarschuwing

Bij deze voorbeelden hoort wel een duidelijke kanttekening. De berekeningen gaan ervan uit dat je inkomen tien jaar lang gelijk blijft. In de praktijk gaan veel mensen in de loop van de tijd meer verdienen. Daardoor kan de premie in latere jaren hoger uitvallen dan in het eerste jaar. Zie deze voorbeelden dus vooral als een heldere indicatie en niet als een persoonlijke eindberekening. Juist daarom is het verstandig om niet alleen naar de premie van nu te kijken, maar ook naar je verwachte inkomensontwikkeling en naar het pensioen dat je mogelijk in je nieuwe woonland opbouwt.

Emigreren doe je niet om te vluchten, maar om te vinden

Door Eric Jan van Dorp

Wanneer ik met mensen praat die willen emigreren, hoor ik vaak twee soorten verhalen. Aan de buitenkant lijken ze soms op elkaar, maar vanbinnen zijn ze totaal verschillend. De één zegt: “Ik wil weg uit het drukke overbevolkte Nederland.” De ander zegt: “Ik wil naar een land waar ik meer ruimte, natuur en rust vind.” Dat lijkt misschien hetzelfde, maar dat is het niet. Het eerste verhaal gaat over vluchten. Het tweede over verlangen. En juist dat verschil bepaalt voor een groot deel of een emigratie kans van slagen heeft.

Frustratie is begrijpelijk, maar geen fundament

Natuurlijk begrijp ik heel goed dat veel mensen teleurgesteld zijn in Nederland. Er zijn genoeg zaken waar je je druk over kunt maken. De hoge

kosten, de volle wegen, de regeldruk, het gebrek aan woningen, de manier waarop de overheid met burgers omgaat, de accijnzen, de belastingen, de bureaucratie.

Neem alleen al de brandstofprijzen. Je kunt je er terecht aan ergeren dat de Nederlandse overheid de accijns op benzine niet of nauwelijks wil verlagen, waardoor benzine in Nederland zo’n beetje tot de duurste van Europa behoort. Dat voelt voor veel mensen als het zoveelste voorbeeld van een overheid die vooral neemt en weinig meebeweegt.

Maar hoe begrijpelijk die frustratie ook is: frustratie is geen goede basis voor emigratie. Wie vertrekt omdat hij alleen maar boos is op Nederland, neemt die boosheid namelijk mee in de verhuiscwagen. Je kunt de grens oversteken, maar je neemt

jezelf altijd mee. Je verwachtingen, je ergernissen, je manier van kijken. En als je vooral bezig bent met alles wat je achterlaat, is de kans groot dat je in je nieuwe land vooral gaat zien wat daar óók niet klopt.

Het perfecte land bestaat niet

Want laten we eerlijk zijn: het perfecte land bestaat niet. Wie denkt dat alles in Portugal, Spanje, Griekenland, Zweden, Frankrijk of Hongarije beter geregeld is, komt vroeg of laat bedrogen uit. Ja, misschien is er meer ruimte. Misschien is het leven rustiger. Misschien schijnt de zon vaker, zijn de mensen vriendelijker of is de natuur indrukwekkender. Maar elk land heeft ook zijn eigen schaduwkanten.

Je kunt mopperen op de Nederlandse overheid omdat de benzine duur is of omdat regels soms onbegrijpelijk zijn. Maar wie in Griekenland of Portugal een vergunning moet aanvragen, een document nodig heeft of iets eenvoudigs met een gemeente moet regelen, ontdekt vaak al snel dat overheden elders bepaald niet ideaal zijn.

Sterker nog: op het gebied van bureaucratie ga je er na het verlaten van Nederland bijna altijd op achteruit. Dat klinkt misschien hard, maar veel emigranten zullen het herkennen. Nederland is niet perfect, maar veel dingen werken er wél. Vaak sneller dan we beseffen. Vaak overzichtelijker dan we waarderen. Pas wanneer je in een ander land woont, merk je soms hoeveel gemak je gewend was.

Vluchten of zoeken

Daarom geloof ik dat emigreren alleen echt kansrijk is wanneer je niet vertrekt vanuit afkeer, maar vanuit aantrekkingskracht. Niet omdat je iets wilt ontvluchten, maar omdat je iets wilt vinden.

Dat lijkt een klein verschil, maar in de praktijk is het enorm. Zeg je: “Ik wil weg uit de drukte van Nederland”, dan staat Nederland nog steeds centraal

in je keuze. Je bent bezig met wat je niet meer wilt. Maar zeg je: “Ik verlang naar ruimte, stilte, bergen, bossen, zee of een eenvoudiger bestaan”, dan richt je je op wat je wél wilt. Dan ontstaat er een richting. Een doel. Een reden om door te zetten wanneer het lastig wordt. Want die moeilijke momenten komen er. Altijd.

Naar de zon, maar wel tussen Nederlanders

Op sociale media zie ik regelmatig berichten langskomen waarvan ik denk: dit is weer iemand die vooral weg wil. Iemand die vertrekt vanuit boosheid, onvrede of angst. Niet zozeer iemand die een nieuw avontuur zoekt, maar iemand die Nederland wil verlaten en tegelijkertijd zoveel mogelijk houvast uit Nederland wil meenemen.

Een voorbeeld daarvan zijn berichten in groepen over emigreren naar Zuid-Europa waarin mensen vragen of er Nederlandstaligen in de buurt wonen. Op zichzelf is daar natuurlijk niets mis mee. Het is begrijpelijk dat je, zeker in het begin, behoefte hebt aan informatie, praktische tips of een bekend aanspreekpunt. Emigreren is spannend en niemand hoeft alles alleen uit te zoeken.

Maar wanneer de eerste vraag is waar de andere Nederlanders zitten, zegt dat volgens mij ook iets. Waarom wil je naar Spanje als je vervolgens vooral tussen Nederlanders wilt wonen? Waarom kies je voor een ander land als je je nieuwe leven meteen weer wilt inrichten rond je oude wereld?

Als je naar Spanje gaat omdat je houdt van het Spaanse leven, het klimaat, de natuur, de dorpen, de mensen, het ritme of de cultuur, dan ligt het voor de hand dat je daar ook onderdeel van wilt worden. Dan wil je de taal leren. Dan wil je begrijpen hoe het dagelijks leven werkt. Dan wil je niet alleen wonen in Spanje, maar ook leven in Spanje.

Dat is iets anders dan neerstrijken in een Nederlandse bubbel, om daar vervolgens met elkaar te mopperen over hoe slecht Nederland is geworden.

De Nederlandse bubbel

Ik zeg niet dat je geen contact moet hebben met landgenoten. Integendeel. Andere Nederlanders kunnen je helpen met praktische zaken, met erva-

ringen, met waarschuwingen en soms ook gewoon met gezelligheid. Dat kan waardevol zijn.

Maar het wordt problematisch wanneer die Nederlandse kring je veilige schuilplaats wordt. Wanneer je vooral Nederlandse vrienden zoekt, Nederlandse aannemers, Nederlandse makelaars, Nederlandse cafés en Nederlandse bureaus. Dan ben je fysiek verhuisd, maar mentaal misschien niet. Dan woon je in Spanje, maar leef je nog steeds in Nederland. En daar zie je vaak het verschil tussen vluchten en zoeken. Wie vlucht, zoekt veiligheid. Wie zoekt, staat open voor verandering.

Wie vlucht, wil weg van ongemak. Wie zoekt, accepteert dat ongemak onderdeel is van een nieuw begin.

Emigreren vraagt nu eenmaal dat je iets loslaat. Niet alles, natuurlijk. Je hoeft je afkomst niet te verloochenen. Je hoeft niet ineens te doen alsof je geen Nederlander meer bent. Maar als je een nieuw leven wilt opbouwen in een ander land, moet je wel bereid zijn om dat land echt binnen te laten.

Integreren hoort bij emigreren

Integreren is meer dan de taal leren of je inschrijven bij de gemeente. Het is ook een houding. Het is accepteren dat dingen anders gaan. Dat mensen anders communiceren. Dat afspraken soms anders worden nagekomen. Dat het tempo anders ligt. Dat je niet alles meteen begrijpt. Juist daar begint het avontuur. Niet in het zoeken naar een kopie van Nederland onder de Spaanse of Griekse zon, maar in het ontdekken van een andere manier van leven. Dat kan soms frustrerend zijn. Soms zelfs vermoeiend. Maar het is ook precies waarom je emigreert.

Wie alleen maar weg wil uit Nederland, zal zich snel ergeren aan alles wat niet werkt. Wie bewust kiest voor een nieuw land, zal dezelfde problemen ook zien, maar ze anders plaatsen. Niet als bewijs dat het nieuwe land tegenvalt, maar als onderdeel van de keuze die je zelf hebt gemaakt en waar je je vooraf van bewust was.

Emigreren blijft ingewikkeld

Emigreren is prachtig, maar het is ook ingewikkeld. Je krijgt te maken met een andere taal, andere gewoontes, andere regels, andere vormen van communicatie. Dingen die in Nederland vanzelfsprekend waren, kosten ineens moeite. Een bankrekening openen, een huis kopen, internet regelen, een arts vinden, een bedrijf starten, een formulier invullen: het kan allemaal trager, onduidelijker en frustrerender zijn dan je had gehoopt.

Als je dan alleen maar bent vertrokken omdat je Nederland zat was, kan de teleurstelling hard

aankomen. Want dan blijkt dat het nieuwe land geen paradijs is, maar gewoon een echt land. Met echte problemen. Met echte mensen. Met echte beperkingen.

Kies bewust voor wat je wél wilt

Een positieve instelling betekent niet dat je naïef moet zijn. Het betekent niet dat je Nederland moet idealiseren of dat je de problemen in je nieuwe land moet negeren. Integendeel. Juist wie positief emigreert, kijkt realistischer. Je weet dat er nadelen zijn, maar je kiest bewust voor het totaalplaatje. Je kiest voor een leven dat beter past bij wie je bent en wat je belangrijk vindt.

Daarom zou mijn advies altijd zijn: onderzoek niet alleen waar je weg van wilt, maar vooral waar je naartoe wilt.

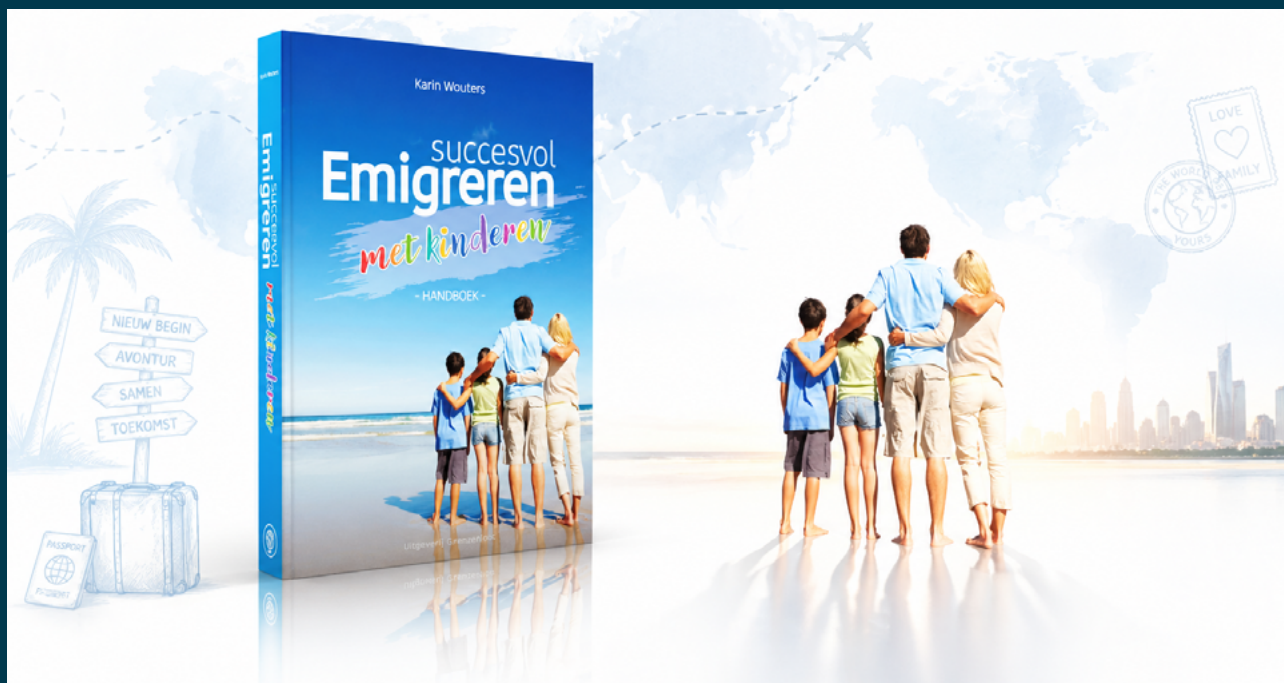
Wil je rust, zoek rust. Wil je natuur, zoek natuur. Wil je avontuur, zoek avontuur. Maak dat dan je kompas. Maar vertrek niet alleen omdat je boos bent. Boosheid is brandstof, maar geen bestemming.

Een geslaagde emigratie begint niet bij de vraag: "Waar kan ik Nederland achter me laten?" Ze begint bij de vraag: "Waar kan ik een nieuw leven opbouwen dat past bij wat ik zoek?"

Emigreren met kinderen doe je niet op gevoel alleen

Door Eric Jan van Dorp

Wie zonder kinderen emigreert, neemt een grote beslissing. Wie mét kinderen emigreert, neemt een beslissing die diep ingrijpt in het leven van het hele gezin. Dat is precies waarom het nieuwe handboek *Succesvol emigreren met kinderen* van Karin Wouters zo waardevol is. Het is geen boek dat je alleen even doorbladert als je al weet naar welk land je wilt vertrekken. Het is een boek dat je eigenlijk op tafel moet leggen zodra het woord emigreren voor het eerst serieus valt.

Meer dan praktisch

Veel ouders beginnen bij de praktische kant. Ze kijken naar huizen, scholen, belastingregels en verhuisbedrijven. Dat is begrijpelijk, want praktische zaken geven houvast. Maar dit boek laat overtuigend zien dat emigreren met kinderen in de eerste plaats geen logistiek project is. Het is een gezinsbeslissing. Je neemt niet alleen koffers, meubels en documenten mee. Je neemt ook gewoontes, onzekerheden, familiebanden, vriendschappen, schoolervaringen en het gevoel van thuis mee.

Juist daar zit de kracht van dit boek. Karin Wouters schrijft niet alsof emigreren een romantisch avontuur is waarin alles vanzelf op zijn plek valt. Ze schrijft ook niet vanuit angst. De toon is eerlijk, warm en realistisch. Ze laat zien dat een internationale verhuizing kinderen enorm kan verrijken. Nieuwe talen, andere culturen, een bredere blik op de wereld en nieuwe vriendschappen kunnen van grote waarde zijn. Maar dat gebeurt niet vanzelf. Kinderen hebben tijd, aandacht en voorspelbare ouders nodig.

Wat zijn je motieven?

Een van de sterkste onderdelen van het boek is dat het ouders dwingt om beter naar hun eigen motieven te kijken. Waarom wil je eigenlijk weg? Ga je ergens naartoe of probeer je vooral ergens vandaan te komen? Dat verschil is belangrijker dan veel mensen denken. Onvrede verhuist namelijk gewoon mee. Relatieproblemen, stress, vermijding of oude gezinsdynamiek verdwijnen niet omdat je in een ander land woont. Sterker nog, in de eerste

maanden na emigratie worden ze vaak zichtbaarder. Daarom is dit boek onmisbaar voor iedereen die met kinderen wil verhuizen naar het buitenland. Het stelt precies die vragen die je misschien liever voor je uitschuift. Is jullie gezin stabiel genoeg? Willen beide ouders dit echt? Hoe reageren je kinderen op verandering? Wat gebeurt er als een kind na zes maanden nog steeds niet gelukkig is? Kun je dan samen blijven dragen wat moeilijk is, zonder elkaar verwijten te maken?

Het boek is ook sterk omdat het kinderen serieus neemt. Niet als passagiers van het emigratieplan van hun ouders, maar als mensen met een eigen binnenwereld. Voor een kind is een verhuizing naar een ander land niet alleen spannend. Het kan ook betekenen dat een beste vriend, een vertrouwde juf, opa en oma, de sportclub en de eigen kamer ineens ver weg zijn. Ouders zien vaak het grotere plaatje. Kinderen voelen vooral wat ze vandaag verliezen..

Er is geen simpel recept

Daarbij geeft het boek praktische richting zonder simpele recepten te geven. Er is aandacht voor het juiste moment om te vertrekken, voor basisschoolkinderen, pubers, jonge kinderen en de verschillende manieren waarop zij reageren. Vooral bij pubers wordt duidelijk hoe gevoelig timing kan zijn. Hun identiteit is sterk verbonden met vrienden, school en sociale positie. Dat maakt emigreren niet onmogelijk, maar wel iets waarvoor veel meer gesprek, voorbereiding en geduld nodig is.

Ook de schoolkeuze krijgt terecht veel ruimte. Veel ouders vragen zich af of het onderwijs in het nieuwe land wel goed genoeg is. Maar het boek laat zien dat onderwijs meer is dan lesstof, cijfers en ranglijsten. Een school weerspiegelt ook hoe een samenleving naar kinderen kijkt. In het ene land ligt de nadruk meer op toetsen en prestaties. In het andere land is er meer aandacht voor zelfstandigheid, brede ontwikkeling of rust. Voor een kind kan dat verschil bepalend zijn.

Daarnaast gaat het boek zorgvuldig in op taal. Ouders zeggen vaak: kinderen leren de taal vanzelf.

Dat is deels waar, maar het is ook te gemakkelijk gezegd. Taal is niet alleen een praktisch middel om iets te vragen in de winkel of de leraar te begrijpen. Taal is ook meedoen, grapjes begrijpen, vrienden maken en jezelf kunnen uitdrukken. Een kind kan op het schoolplein ogenschijnlijk snel meedraaien, terwijl het vanbinnen nog hard werkt om alles te volgen.

Bijzonder waardevol is ook de aandacht voor afscheid, heimwee, cultuurschok en de periode ná aankomst. Veel emigratieboeken stoppen ongeveer bij de verhuiswagen. Dit boek begint daar eigenlijk pas echt. Want de eerste weken in een nieuw land kunnen verwarrend zijn. Alles kost energie. De supermarkt is anders, school voelt vreemd, je kind mist vertrouwde gezichten en jij probeert als ouder ondertussen zelf overeind te blijven. Juist dan helpt een boek dat zegt: dit hoort erbij, blijf kijken, blijf luisteren, blijf beschikbaar.

Voor gescheiden ouders bevat het boek bovendien een belangrijk hoofdstuk. Emigreren met kinderen na een scheiding vraagt extra zorgvuldigheid. Niet alleen juridisch, maar vooral emotioneel. Een kind mag niet het gevoel krijgen dat het moet kiezen tussen ouders of landen. Heldere afspraken, toestemming, contactmomenten en loyaliteitsgevoelens zijn dan geen bijzaken, maar voorwaarden voor een verantwoorde stap.

Wie wil emigreren met kinderen, heeft natuurlijk praktische informatie nodig. Je moet weten hoe het zit met school, zorg, inkomen, huisvesting en documenten. Maar minstens zo belangrijk is de vraag wat deze stap doet met je gezin. Daarom is *Succesvol emigreren met kinderen* geen extra boek voor erbij. Het is een handboek dat je helpt om een grote beslissing volwassener, rustiger en bewuster te nemen.

Succesvol emigreren met kinderen

Karin Wouters

Prijs €25,- Overal te bestellen

Slowakije, de onbekende in Centraal-Europa

Door Eric Jan van Dorp

Als Nederlanders nadenken over emigreren naar Centraal-Europa, komen meestal dezelfde landen voorbij: Tsjechië, Polen en Hongarije. Tsjechië heeft Praag, een sterke industriële traditie en een vrij westerse uitstraling. Polen heeft de laatste jaren economisch veel aandacht getrokken. Hongarije spreekt veel Nederlanders aan door het klimaat, de ruimte, de lage bevolkingsdichtheid en de conservatieve cultuur. Slowakije blijft daarbij vaak wat in de schaduw staan. Dat is jammer, want juist Slowakije is een interessant land voor wie breder wil kijken dan de bekende emigraatielanden.

Slowakije is geen groot land. Het telt ruim 5,4 miljoen inwoners en ligt letterlijk tussen bekender burens in. In het westen grenst het aan Oostenrijk en Tsjechië, in het zuiden aan Hongarije, in het noorden aan Polen en in het oosten aan Oekraïne. Daardoor voelt Slowakije niet als één duidelijke richting. Het westen kijkt sterk naar Wenen,

Bratislava en de economische as richting Tsjechië en Oostenrijk. Het oosten voelt ruimer, stiller en verder weg van West-Europa. Juist dat verschil maakt het land interessant.

Een klein land met grote regionale verschillen

Bratislava ligt in het uiterste westen van Slowakije. Wie daar woont, woont bijna tegen Oostenrijk aan. Volgens de Slowaakse toeristische informatie ligt Wenen op ongeveer 70 kilometer van Bratislava en Boedapest op ongeveer 200 kilometer. Dat betekent dat Bratislava eigenlijk deel uitmaakt van een veel grotere Midden-Europese regio. Je kunt in Slowakije wonen, in Oostenrijk werken of zakendoen, en binnen een paar uur in Hongarije of Tsjechië zijn. Dat maakt het westen van Slowakije aantrekkelijk voor mensen die graag centraal wonen, maar niet per se in een grote metropool willen leven.

Het oosten van Slowakije is anders. Daar liggen steden als Košice en Prešov, maar ook veel

landelijk gebied. De grens met Oekraïne geeft deze regio een andere lading dan het westen. Tegelijk ligt hier ook een van de grootste troeven van het land: de Hoge Tatra. Dat berggebied is belangrijk voor toerisme, wintersport en zomerrecreatie. De Slowaakse toeristische dienst noemt de Tatra-regio zelfs de aantrekkelijkste toeristische regio van Slowakije, met de Hoge Tatra, de Belianske Tatra en de Westelijke Tatra als belangrijkste berggebieden. Voor wie van skiën, wandelen, natuur en bergdorpen houdt, is dit een heel andere wereld dan Bratislava.

Bevolkingsdichtheid: ruimte zonder leegte

Wie uit Nederland komt, merkt in Slowakije meteen dat het land veel minder dichtbevolkt is. Eurostat geeft voor Slowakije een bevolkingsdichtheid van ongeveer 111 inwoners per vierkante kilometer. Daarmee zit Slowakije dicht bij het EU-gemiddelde, maar ver onder Nederland. Polen zit met ongeveer 118 inwoners per vierkante kilometer iets hoger, Hongarije met ongeveer 103 iets lager. Tsjechië is dichter bevolkt, met grofweg 139 inwoners per vierkante kilometer. Die cijfers zeggen niet alles, want in al deze landen is het verschil tussen hoofdstad en platteland groot. Toch geeft het een goede eerste indruk: Slowakije is geen leeg land, maar je vindt er wel veel meer ruimte dan in Nederland.

Vergeleken met Hongarije voelt Slowakije minder uitgestrekt, omdat het bergachtiger is en de bewoonbare ruimte ongelijker verdeeld is. Vergeleken met Polen is Slowakije veel kleiner en overzichtelijker. En vergeleken met Tsjechië is het land minder bekend, minder toeristisch overladen en buiten Bratislava vaak rustiger.

Economie: minder sterk dan Polen, minder bekend dan Tsjechië

Economisch is Slowakije niet het sterkste land van deze vier. De Europese Commissie verwachtte in haar najaarsraming van 2025 voor Slowakije een reële economische groei van 0,8 procent in 2025,

1,0 procent in 2026 en 1,4 procent in 2027. Dat is bescheiden. De Commissie wijst onder meer op internationale handelsspanningen, onzekerheid en bezuinigingsbeleid. Slowakije is bovendien sterk verbonden met industrie en export, waaronder de auto-industrie. Als Duitsland en de Europese industrie haperen, voelt Slowakije dat snel.

Polen staat er economisch duidelijk sterker voor. Voor Polen verwachtte de Europese Commissie 3,2 procent groei in 2025 en 3,5 procent in 2026. Dat is een ander tempo. Polen heeft een grote binnenlandse markt, veel steden met economische dynamiek en een groeiende middenklasse. Het land voelt daardoor minder kwetsbaar dan kleinere economieën.

Tsjechië zit daar tussenin, maar dichter bij Polen dan bij Slowakije. Voor Tsjechië ging de Europese Commissie uit van 2,4 procent groei in 2025, 1,9 procent in 2026 en 2,4 procent in 2027. Tsjechië heeft een sterke industriële basis, een lage werkloosheid en een goed ontwikkelde exportsector. Hongarije had juist een zwakke periode achter de rug. De Europese Commissie verwachtte voor Hongarije slechts 0,4 procent groei in 2025, gevolgd door ongeveer 2 procent in 2026 en 2027.

Voor emigranten betekent dit dat Slowakije niet automatisch de beste keuze is als je vooral economische groei zoekt. Dan kijk je eerder naar Polen of Tsjechië. Maar wie rust, ligging, natuur en betaalbaarheid meeweegt, moet Slowakije zeker niet te snel wegstrepen.

Inflatie: Slowakije is niet automatisch goedkoop

Veel Nederlanders denken bij Centraal-Europa nog steeds aan lage prijzen. Dat beeld klopt steeds minder. Slowakije is goedkoper dan Nederland, maar het is geen goedkoop paradijs. De Europese Commissie verwachtte voor Slowakije een inflatie van 4,2 procent in 2025 en 4,1 procent in 2026. Dat is hoger dan in Tsjechië en Polen. In Tsjechië werd voor 2025 een inflatie van 2,3 procent verwacht en

in Polen 3,4 procent. Hongarije zat met 4,5 procent in 2025 nog iets hoger dan Slowakije.

Dat is belangrijk voor wie met een Nederlands inkomen, pensioen of vermogen naar Slowakije kijkt. De dagelijkse kosten kunnen aantrekkelijk zijn, maar prijzen bewegen. Energie, boodschappen, huizenprijzen en lonen zijn ook in Slowakije flink veranderd. Een land kan goedkoop lijken tijdens een vakantie, maar wonen is iets anders. Je moet dus niet alleen kijken naar wat een kop koffie kost, maar ook naar zorg, verzekeringen, onderhoud, belastingen, vervoer en de kosten van een woning.

Werk: kansen, maar vooral in bepaalde regio's

De arbeidsmarkt in Slowakije is niet slecht. De Europese Commissie noemt de Slowaakse arbeidsmarkt krap, met veel onvervulde vacatures in bepaalde sectoren en een instroom van buitenlandse werknemers. Tegelijk verwachtte zij een werkloosheid van 5,4 procent in 2025 en 5,6 procent in 2026 en 2027. Dat is hoger dan in Tsjechië en Polen.

Tsjechië springt eruit met een zeer lage werkloosheid. De Europese Commissie verwachtte daar 2,7 procent in 2025 en rond 3 procent in de jaren daarna. Polen zit ook laag, met ongeveer 3,1 procent. Hongarije zit met 4,5 procent in 2025 tussen deze landen in. Wie vooral werk zoekt, heeft dus waarschijnlijk meer keuze in Tsjechië en Polen. Maar Slowakije kan interessant zijn voor mensen met ervaring in techniek, industrie, logistiek, toerisme, dienstverlening, internationale bedrijven of online werk voor klanten buiten Slowakije.

Bratislava biedt de meeste internationale kansen. Košice is kleiner, maar heeft wel een eigen stedelijke economie en een positie als centrum van Oost-Slowakije. In berggebieden rond de Tatra liggen kansen eerder in toerisme, horeca, verhuur, recreatie en kleinschalig ondernemerschap. Dat vraagt wel realisme. Een prachtig uitzicht betaalt de rekeningen niet vanzelf.

De taal: makkelijker dan Hongaars, maar niet makkelijk

Voor Nederlanders is Slowaaks geen eenvoudige taal. Het is een West-Slavische taal, verwant aan Tsjechisch en verder verwant aan Pools. Dat betekent dat je in Slowakije iets meer herkenning kunt ervaren als je al wat Tsjechisch of Pools kent. Maar voor de meeste Nederlanders begint het gewoon bij nul.

Vergeleken met Hongaars is Slowaaks waarschijnlijk minder vreemd. Hongaars behoort tot een heel andere taalfamilie en voelt voor Nederlanders vaak behoorlijk ondoordringbaar. Slowaaks heeft ingewikkelde naamvallen, andere klanken en een andere zinsstructuur dan het Nederlands, maar het ligt taalkundig dicht bij andere Europese talen dan het Hongaars. Vergeleken met Tsjechië is er een voordeel: Slowaaks en Tsjechisch lijken sterk op elkaar. Wie Slowaaks leert, krijgt dus indirect ook toegang tot een deel van de Tsjechische taalwereld. Vergeleken met Polen is de taal waarschijnlijk iets minder intimiderend, maar nog steeds pittig.

In Bratislava kun je vaker met Engels terecht, zeker bij jongere mensen, internationale bedrijven en in dienstverlening. Buiten de hoofdstad wordt dat minder vanzelfsprekend. Wie echt wil emigreren, moet dus bereid zijn de taal serieus te nemen. Niet omdat je anders nergens een brood kunt kopen, maar omdat je zonder taal veel buitenstaander blijft.

Onderwijs: goed kijken naar regio en schooltype

Voor gezinnen met kinderen is onderwijs een van de belangrijkste punten. Slowakije scoorde in PISA 2022 onder het OECD-gemiddelde voor wiskunde, lezen en natuurwetenschappen. Polen scoorde juist boven het OECD-gemiddelde op alle drie de gebieden. Tsjechië scoorde ook boven het OECD-gemiddelde, terwijl Hongarije ongeveer rond het OECD-gemiddelde zat. Dat wil niet zeggen dat alle

Slowaakse scholen slecht zijn, maar het laat wel zien dat Polen en Tsjechië op dit punt sterker uit de internationale vergelijking komen.

Voor Nederlandse gezinnen betekent dit dat je niet alleen naar het land moet kijken, maar vooral naar de concrete school in de plaats waar je wilt wonen. In Bratislava zijn meer internationale en tweetalige opties dan in kleinere steden of dorpen. In het oosten is de keuze beperkter. Dat hoeft geen probleem te zijn, maar het vraagt voorbereiding. Zeker bij oudere kinderen is het verstandig om goed te kijken naar taal, diploma's, overstapmogelijkheden en de vraag of je kind later in Slowakije, Nederland of elders in Europa wil studeren.

Slowakije als emigratieland

Slowakije is geen land dat zich meteen opdringt. Het schreeuwt niet om aandacht zoals Polen dat soms doet met economische groei. Het heeft niet de bekendheid van Tsjechië. Het heeft ook niet de bestaande Nederlandse emigratiegemeenschap

die je in delen van Hongarije aantreft. Maar juist daardoor kan Slowakije interessant zijn voor mensen die niet per se de gebaande paden willen volgen.

Het westen van Slowakije is geschikt voor wie centraal in Europa wil wonen, met Wenen, Bratislava, Brno, Boedapest en Praag allemaal binnen bereik. Het oosten is aantrekkelijker voor wie ruimte, bergen, natuur en rust zoekt, maar vraagt meer zelfstandigheid. De Hoge Tatra geeft Slowakije iets wat Hongarije niet heeft en wat Polen en Tsjechië maar deels op dezelfde manier bieden: een compact, bergachtig landschap met mogelijkheden voor winter en zomer.

Toch moet je Slowakije oo niet romantiseren. De economie groeit bescheiden. De inflatie is nog stevig. De taal vraagt inzet. Het onderwijs moet je per regio bekijken. En de huizenmarkt is niet meer overal goedkoop. Maar als je bereid bent verder te kijken dan de bekende landen, verdient Slowakije zeker een plaats op je lijst.

Emigreren naar het land dat nu bij je past

Door Eric Jan van Dorp

Veel mensen die over emigreren nadenken, beginnen met de vraag naar welk land ze willen. Spanje, Frankrijk, Portugal, Zweden, Italië, Hongarije of misschien toch Denemarken. Vaak is er al een droombeeld. Een huis in de zon. Meer ruimte. Minder drukte. Een beter klimaat. Lagere kosten. Of gewoon een leven dat minder gehaast voelt dan in Nederland.

Toch is dat niet altijd de beste eerste vraag. Je zou jezelf eigenlijk eerst iets anders moeten afvragen: past dit land bij de levensfase waarin ik nu zit? Dat klinkt misschien minder romantisch dan dromen over een huis met uitzicht op zee of een boerderij aan de rand van een Zweeds bos, maar het is wel veel verstandiger. Emigreren doe je namelijk niet in het algemeen. Je emigreert als jong gezin, als alleenstaande, als stel zonder kinderen, als vijftiger met nog een loopbaan voor je, als ondernemer, als gepensioneerde of

als iemand die juist een nieuwe start wil maken na een ingrijpende periode. Die levensfase bepaalt voor een groot deel wat je nodig hebt. En daarmee bepaalt zij ook welk land, welke regio en welk soort woonplaats werkelijk bij je past.

Je droomland verandert met je leven mee

Een land dat perfect bij je lijkt te passen als je 35 bent, hoeft dat niet meer te doen als je 70 bent. Andersom geldt hetzelfde. Een rustig dorp in Frankrijk, Hongarije of Zweden kan heerlijk zijn als je vooral ruimte en stilte zoekt. Maar als je jonge kinderen hebt, nog volop moet werken en afhankelijk bent van scholen, sportclubs, openbaar vervoer en sociale contacten, kan diezelfde plek ineens behoorlijk ingewikkeld worden. Daarom moet je bij emigratie niet alleen kijken naar je droom, maar ook naar je dagelijkse werkelijkheid. Hoe ziet je week eruit? Waar verdien je je geld mee? Heb je kinderen? Moeten die

naar school? Hoe belangrijk is gezondheidszorg voor je? Wil je veel reizen tussen Nederland en je nieuwe land? Kun je de taal leren? Heb je behoefte aan een grote internationale gemeenschap, of wil je juist helemaal opgaan in het lokale leven?

Het antwoord op dat soort vragen verandert door de jaren heen. Je emigratieplan moet dus niet alleen passen bij het land waar je naartoe wilt, maar ook bij het leven dat je daar gaat leiden.

Emigreren met jonge kinderen

Voor gezinnen met jonge kinderen zijn andere dingen belangrijk dan voor gepensioneerden of mensen zonder kinderen. Natuurlijk mag het klimaat prettig zijn en mag de omgeving mooi zijn, maar onderwijs, veiligheid, taal, vriendjes, opvang, zorg en sociale aansluiting wegen vaak zwaarder.

Wie met kinderen emigreert, moet heel eerlijk kijken naar de schoolmogelijkheden. Is er een lokale school waar je kind terecht kan? Hoe snel kan je kind de taal leren? Is er een internationale school in de buurt? Wat kost die school? Past het onderwijssysteem bij je kind? En hoe groot is de overgang vanuit Nederland?

Een kind van zes leert meestal sneller een nieuwe taal dan een kind van vijftien dat midden in de puberteit zit en al richting examenjaren gaat. Voor jonge kinderen kan emigratie soms verrassend soepel verlopen, mits ouders zelf rust en vertrouwen uitstralen. Voor oudere kinderen kan de stap veel groter zijn. Zij laten niet alleen een school achter, maar ook vrienden, sport, identiteit en zelfstandigheid.

Daarom is een zonnig huis op het platteland niet automatisch een goede keuze voor een gezin. Als de dichtstbijzijnde school ver weg is, als je kinderen moeilijk aansluiting vinden of als er weinig leeftijdsgenoten in de buurt wonen, wordt het dagelijks leven al snel zwaarder dan je vooraf had gedacht.

Voor gezinnen geldt dus: begin niet met het huis, maar met het leven van je kinderen. Daarna pas komt de vraag waar je wilt wonen.

Emigreren als je nog moet werken

Wie nog moet werken, moet heel anders naar emigratie kijken dan iemand die financieel onafhankelijk is of met pensioen gaat. Dan is de belangrijkste vraag niet alleen waar je graag zou willen wonen, maar ook waar je inkomen vandaan komt.

Kun je op afstand blijven werken voor een Nederlandse opdrachtgever of werkgever? Mag dat fiscaal en juridisch zomaar? Kun je lokaal werk vinden? Is jouw beroep gevraagd in het land waar je naartoe wilt? Moet je de taal spreken om te kunnen werken? Kun je een onderneming starten? En hoe zit het met belastingen, sociale premies en verzekeringen?

Veel mensen onderschatten dit deel van emigreren. Ze denken dat goedkoper wonen automatisch betekent dat het leven makkelijker wordt. Maar lagere woonlasten helpen weinig als je geen stabiel inkomen hebt. Een huis in een goedkoper land kan aantrekkelijk lijken, maar als de arbeidsmarkt beperkt is of als je de taal niet spreekt, kan het moeilijk zijn om daar een bestaan op te bouwen.

Daarom past niet elk land bij elke werkende emigrant. Voor iemand in de internationale IT-sector, het onderwijs, toerisme of online dienstverlening liggen er misschien mogelijkheden in landen waar anderen weinig kans maken. Voor iemand met een sterk lokaal gebonden beroep kan emigreren veel ingewikkelder zijn.

Zeker voor vijftigers is dit belangrijk. Je hebt dan vaak nog tien tot vijftien werkzame jaren voor je. Dat is te lang om te gokken en te kort om grote financiële fouten gemakkelijk te herstellen. Juist in die levensfase moet je goed kijken naar werk, pensioenopbouw, zorgverzekering en de waarde van je woning in Nederland.

Emigreren als ondernemer

Voor ondernemers speelt weer een andere afweging. Een land kan prettig zijn om te wonen, maar minder geschikt om een bedrijf te runnen. Of andersom. Dan moet je kijken naar regelgeving, belastingdruk, administratie, lokale markt, personeel, betaalgedrag, vergunningen en digitale voorzieningen.

Wie bijvoorbeeld een camping, bed & breakfast, restaurant of kleinschalig toeristisch bedrijf wil beginnen, moet niet alleen verliefd worden op een pand. Je moet ook kijken naar het seizoen, de bereikbaarheid, de concurrentie, de vergunningen en de vraag of er voldoende klanten zijn buiten juli en augustus.

Een huis met veel grond in een prachtige regio kan op papier ideaal lijken. Maar als er weinig toerisme is, als verbouwen lastig is, als de lokale overheid traag werkt of als je geen betrouwbare aannemers kunt vinden, wordt het ondernemersverhaal minder romantisch.

Ook hier geldt: het land moet passen bij je plan. Wie een bedrijf wil starten, kiest niet alleen een woonplek, maar ook een economische omgeving.

Emigreren als de kinderen het huis uit zijn

Er is een groep emigranten die vaak wat meer vrijheid heeft. De kinderen zijn volwassen of bijna volwassen, er is wat financiële ruimte en de behoefte aan verandering wordt groter. Dit kan een goede levensfase zijn om te emigreren, omdat je minder gebonden bent aan scholen en vaak meer ruimte hebt om te kiezen.

Maar ook dan moet je oppassen. Juist omdat de vrijheid groter lijkt, kun je te gemakkelijk denken dat alles mogelijk is. Een huis in Portugal, Italië, Frankrijk of Hongarije kan betaalbaar en aantrekkelijk zijn, maar je moet nog steeds nadenken over bereikbaarheid, onderhoud, gezondheidszorg en sociale contacten.

In deze levensfase speelt ook de relatie met volwassen kinderen een rol. Wil je regelmatig terug naar Nederland? Wil je dat je kinderen en eventuele kleinkinderen gemakkelijk kunnen langskomen? Is er een vliegveld in de buurt? Kun je ook in de winter prettig wonen op de plek die je in de zomer hebt uitgezocht?

Wie na zijn vijftigste of zestigste emigreert, moet niet alleen kijken naar de eerste jaren, maar ook naar de jaren daarna. Je bent misschien nu fit, actief en ondernemend, maar hoe ziet dat eruit over tien of vijftien jaar?

Emigreren na je pensioen

Voor gepensioneerden lijkt emigreren soms eenvoudiger. Er is meestal geen lokale baan meer nodig en de kinderen zijn vaak zelfstandig. Toch is juist deze levensfase er een waarin je goed vooruit moet denken.

Als je met pensioen gaat, kan het aantrekkelijk zijn om te kiezen voor zon, rust, lagere kosten en een prettiger dagelijks leven. Dat is begrijpelijk. Maar je moet ook realistisch zijn. Als je op je 67ste emigreert, kijk je misschien naar een periode van twintig tot dertig jaar. In die jaren verandert er veel. Niet alleen in het land waar je gaat wonen, maar ook in je eigen gezondheid, mobiliteit en behoefte aan zorg.

Een afgelegen huis op een heuvel kan geweldig zijn zolang je alles zelf kunt. Maar wat als autoriteiten lastiger wordt? Wat als je vaker naar een arts moet? Wat als je partner zorg nodig heeft? Wat als je alleen achterblijft? Dat zijn geen leuke vragen, maar wel vragen die bij een serieus emigratieplan horen.

Voor gepensioneerden zijn nabijheid van zorg, openbaar vervoer, winkels, sociale contacten en bereikbaarheid van Nederland vaak belangrijker dan ze vooraf denken. Een plek die nu heerlijk rustig is, kan later eenzaam of onpraktisch worden.

Daarom is het verstandig om bij pensioenmigratie niet alleen te zoeken naar schoonheid en betaalbaarheid, maar ook naar toekomstbestendigheid. Kun je daar oud worden? Niet alleen gelukkig, maar ook veilig en praktisch?

Alleen emigreren

Wie alleen emigreert, heeft weer een andere werkelijkheid. Je hoeft minder compromissen te sluiten, maar je draagt ook alles zelf. Dat geeft vrijheid, maar vraagt ook om een sterk netwerk.

Voor alleenstaanden is sociale aansluiting vaak doorslaggevend. Kun je makkelijk mensen ontmoeten? Zijn er verenigingen, cafés, taalcursussen, vrijwilligersorganisaties of andere plekken waar je contact kunt maken? Spreek je de taal voldoende om niet afhankelijk te blijven van andere Nederlanders? Voel je je veilig? Kun je hulp vragen als er iets gebeurt?

Alleen emigreren naar een afgelegen plek kan prachtig zijn als je bewust kiest voor stilte en zelfstandigheid. Maar het kan ook tegenvallen als je behoefte hebt aan gesprek, vriendschap en praktische steun. Een dorp waar iedereen elkaar al generaties kent, is niet altijd de makkelijkste plek om als buitenstaander binnen te komen.

Dat betekent niet dat je als alleenstaande niet moet emigreren. Integendeel. Het kan juist een prachtige nieuwe start zijn. Maar kies dan een plek waar je niet alleen een huis vindt, maar ook een leven.

Een land kiezen is niet genoeg

De grote fout die veel mensen maken, is dat ze een land kiezen en daarna pas gaan nadenken over de rest. Maar eigenlijk moet het andersom. Je moet eerst weten wat je nodig hebt. Daarna ga je zoeken welk land en welke regio daarbij passen.

Spanje kan geweldig zijn voor de een en ongeschikt voor de ander. Zweden kan rust en ruimte geven, maar ook te donker, te stil of te afgelegen voelen. Frankrijk kan een prachtige tussenweg zijn,

maar de verschillen tussen regio's zijn groot. Hongarije kan aantrekkelijk zijn door ruimte, cultuur en betaalbaarheid, maar vraagt ook dat je nadenkt over taal, zorg, werk en integratie. Portugal, Italië, Denemarken, Noorwegen en Griekenland hebben allemaal hun eigen voordelen en beperkingen.

Het gaat dus niet om de vraag welk land het beste is. Die vraag bestaat eigenlijk niet. Het gaat om de vraag welk land het beste past bij jouw levensfase, jouw gezin, jouw inkomen, jouw gezondheid en jouw karakter.

Emigreren is vooruitdenken

Emigreren is niet alleen een geografische keuze. Het is een keuze voor een ander dagelijks leven. Daarom moet je niet alleen kijken naar het landschap, het klimaat of de huizenprijzen. Je moet kijken naar de fase van je leven waarin je zit.

Een jong gezin heeft andere behoeften dan een gepensioneerd stel. Een ondernemer kijkt anders dan iemand met een vast pensioen. Een alleenstaande heeft andere vragen dan een gezin met drie kinderen. En iemand van 45 maakt andere afwegingen dan iemand van 72.

Dat maakt emigreren niet minder aantrekkelijk. Het maakt het juist realistischer. Wie goed kijkt naar zijn levensfase, voorkomt dat een droom verandert in teleurstelling. En wie de juiste plek kiest op het juiste moment in zijn leven, vergroot de kans dat emigreren niet alleen een spannend avontuur wordt, maar ook een verstandige beslissing.

Want uiteindelijk emigreer je niet naar een klimaat, een huis of een mooie foto op internet. Je emigreert naar een toekomst. En die toekomst moet passen bij de mens die je nu bent, maar ook bij de mens die je over tien, twintig of misschien wel dertig jaar zult zijn.

Betaalbaar emigreren met transparante verhuisprijzen

Windmill Forwarding is gespecialiseerd in intercontinentale verhuizingen. Windmill Forwarding verzorgt uitsluitend verhuizingen naar bestemmingen overzee. Of het nu gaat om een volledige container of een kleinere zending via groepage, Windmill Forwarding zorgt dat uw inboedel veilig en betrouwbaar de oversteek maakt.

Waaruit bestaat de verhuisprijs?

Een emigratie brengt veel kosten met zich mee, en de verhuizing vormt daar een belangrijk onderdeel van. Bij het aanvragen van offertes ziet u vaak één totaalbedrag, maar het is belangrijk te weten waarop die prijs precies is gebaseerd.

De kosten van een internationale verhuizing hangen af van drie factoren:

- De grootte van uw inboedel: een kleiner volume betekent lagere transport- en verschepingskosten.
- Uw vertrekpunt in Europa: woont u dicht bij de haven van Rotterdam, dan zijn de transportkosten lager dan wanneer uw inboedel verder landinwaarts moet worden opgehaald.
- Uw bestemming: de afstand en de lokale kosten voor personeel en afhandeling hebben invloed op de totaalprijs.

Met andere woorden: elke stap in het verhuisproces brengt kosten met zich mee, van het transport binnen Europa tot en met de aflevering in het land van bestemming.

Waarop moet u letten bij het vergelijken van offertes?

Een totaalprijs vertelt niet altijd het hele verhaal. Let daarom op deze punten:

- Verhuistypes – met groepage betaalt u uitsluitend voor de ruimte die u gebruikt in de container.
- Kwaliteit – een verhuisspartner die internationale standaarden hanteert en ondersteuning biedt bij eventuele complicaties.
- Complete service – van douaneformaliteiten tot papierwerk: alles moet in beide landen goed geregeld zijn.

- Deur-tot-deurservice – let erop dat het verhuisbedrijf duidelijk aangeeft wat wel en niet is inbegrepen bij aflevering in uw nieuwe woning.

De geboden service

Windmill Forwarding biedt een volledige deur-tot-deurservice. Een deur-tot-deurservice betekent dat wij uw verhuizing van begin tot eind verzorgen, inclusief aflevering in uw nieuwe woning. Samen bespreken we wat u zelf wilt doen en wat u aan ons wilt overlaten.

Dankzij de flexibele verhuispakketten en de optie voor groepage betaalt u alleen voor de diensten en de ruimte die u daadwerkelijk nodig heeft.

Bovendien is Windmill Forwarding FIDI FAIM-gecertificeerd – de hoogste kwaliteitsnorm binnen de internationale verhuisbranche. Dit garandeert dat alle processen voldoen aan strikte internationale standaarden. Mocht er onderweg iets gebeuren, dan staan wij direct voor u klaar. U kunt vertrouwen op persoonlijke begeleiding en betrouwbare service van begin tot eind.

Neem vandaag nog contact op met Windmill Forwarding voor een vrijblijvende offerte.

Klaar voor de volgende stap?

Of u nu binnenkort of pas in de toekomst wilt verhuizen: Windmill Forwarding denkt graag met u mee. ***Vraag vrijblijvend een offerte aan*** en ontdek hoe Windmill Forwarding uw emigratie efficiënt, professioneel en zorgeloos realiseren.

Recensie: Rare jongens die Zweden

Door C.L. Wouters

Je kunt nog zoveel handboeken lezen over verzekeringen, belastingen en het regelen van een verblijfsvergunning, uiteindelijk wil je weten hoe het écht is om je hele leven te verplaatsen naar een ander land. Hoe het voelt. Wat er met je gebeurt als de dozen zijn uitgepakt en de eerste euforie wegebt. Precies dáár begint dit boek.

In *Rare jongens, die Zweden* neemt Lineke Breukel je mee naar het diepe binnenland van Småland, waar zij met haar gezin sinds 2012 zelfvoorzienend woont. Geen idyllisch postkaartje, maar het echte werk: vijftientig kilometer naar de dichtstbijzijnde winkel, eigen water, eigen groente, eigen vlees, en burens die je pas na decennia niet meer als buitenstaander beschouwen. Het is haar tweede boek, een vervolg op *Zweedse burens*, en je merkt dat ze er nu middenin zit in plaats van er nog naartoe te dromen. Waar het eerste boek vooral ging over de heftige emoties rond het besluit en de verhuizing, oogst je hier de inzichten van iemand die het inmiddels drie seizoenen lang in de praktijk brengt.

Waarom dit boek je verder helpt

Wat dit boek zo waardevol maakt voor jou als toekomstig emigrant, is dat het de vraag beantwoordt die in geen enkel formulier staat: hoor ik er ooit bij? Breukel is eerlijk over haar eigen worsteling met inburgeren, haar drang om erbij te willen horen, de momenten waarop dat pijnlijk misgaat, en het bevrijdende inzicht dat uiteindelijk komt. Wie eraan denkt te vertrekken, herkent dat gevecht tussen jezelf blijven en aanpassen onmiddellijk.

Mooi is dat ze die worsteling van twee kanten kan bekijken. In Nederland hield ze zich jarenlang professioneel bezig met buitenlanders die moesten inburgeren; nu zit ze zelf aan de andere kant van datzelfde bureau. Dat dubbele perspectief geeft het boek een laag die je in een gewone emigratiememoire zelden tegenkomt: ze begrijpt waaróm haar nieuwe omgeving bepaalde verwachtingen heeft, en tegelijk hoe het voelt om daar telkens nét naast te zitten.

Ze schreef ooit dat je nooit alleen je koffers verhuist, en dat thema loopt als een rode draad door dit boek. Je neemt je gewoonten mee, je verwachtingen, je Hollandse haast en het duurt even voordat je doorhebt welke daarvan je beter kunt achterlaten. Het slot van het boek, waarin ze het loslaten van die geforceerde inburgeringsdrang beschrijft, is misschien wel het meest leerzame stukje emigratie-inzicht dat je dit jaar zult lezen.

Verwacht geen droog relaas. Breukel schrijft warm, zelfspottend en met een scherp oog voor het absurde. Of het nu gaat om een emmer met koeienlever die als cadeau wordt afgeleverd, om buurvrouw “Kleinduimpje”, om zuivelboer Stig die plat Smålands praat, of om de elf windmolens die ineens vlak bij hun afgelegen droomhuis dreigen te verrijzen, ze maakt van elke gebeurtenis een verhaal dat blijft hangen. Juist door die humor komen de serieuze lessen over cultuurverschillen, lokale politiek en het tempo van het plattelandsleven zo moeiteloos binnen.

Neem dat verhaal over de windmolens. Breukel was naar Zweden vertrokken juist om te ontsnappen aan bouwgrage overheden, en kreeg uitgerekend in haar uithoek opnieuw met grootschalige plannen te maken. Het laat je en passant zien dat ook in je droomland de werkelijkheid weerbarstig kan zijn, en dat “rust en ruimte” nergens een garantie is. Dat soort eerlijkheid maakt het boek bruikbaar in plaats van alleen vermakelijk.

Even waardevol is wat ze vertelt over het sociale netwerk. Hoe afgelegen je ook woont, je redt het niet zonder burens, niet sociaal en soms letterlijk niet. De gemeenschap waarin zij belandde, vangt elkaar op, deelt overschotten en helpt bij klussen, en juist als nieuwkomer moet je leren hoe dat onuitgesproken systeem werkt. Voor wie denkt aan een leven “ver weg van alles” is dat een nuttige correctie: zelfvoorzienend leven betekent niet alleen leven.

Bovendien houdt ze je een spiegel voor. De grap zit hem in de titel: gaandeweg ontdekt ze dat niet de Zweden “raar” zijn, maar dat zij met haar Nederlandse gewoonten degene is die opvalt. Dat perspectief – leren kijken door de ogen van je nieuwe omgeving in plaats van

die omgeving aan jouw maatstaven te meten, is precies de mentaliteit die het verschil maakt tussen een emigratie die lukt en een die strandt. Het “go with the flow” en de Zweedse lagom die ze zich eigen maakt, zijn geen modewoorden maar overlevingsstrategieën die ze je voorleeft.

Voor wie?

Lees dit boek als je serieus nadenkt over een leven in het buitenland, en zeker als rust, ruimte en zelfvoorziening je trekken. Het is geen vervanging voor een praktisch handboek, maar de onmisbare aanvulling erop: de menselijke, eerlijke kant van het grote avontuur. Je sluit het boek niet alleen geamuseerd, maar ook beter voorbereid op wat emigreren werkelijk van je vraagt.

Rare jongens, die Zweden leest als een lange, openhartige brief van iemand die je een paar jaar voor is gegaan – en die je precies vertelt wat ze had willen weten voordat ze die koffers inpakte. Aanrader.

Een testament stopt niet bij de grens

Door Eric Jan van Dorp

Van een trouwe lezer kreeg ik de vraag eens te duiden in het fenomeen 'testament in het buitenland'. Een goed onderwerp, want wie naar het buitenland verhuist, denkt vaak aan zorgverzekering, belasting, pensioen, auto, bankrekening en een huis. Dat is logisch. Toch is er nog een onderwerp dat vaak te lang blijft liggen: het testament. Juist bij emigratie kan dat grote gevolgen hebben. Niet alleen voor jezelf, maar vooral voor de mensen die na jouw overlijden achterblijven..

Veel Nederlanders denken dat hun Nederlandse testament overal gewoon hetzelfde werkt. Dat is te simpel gedacht. Een in Nederland opgesteld testament is in het buitenland niet automatisch waardevol, maar daarmee is nog niet gezegd dat het ook precies het resultaat oplevert dat je voor ogen had. Binnen de EU geldt in principe dat de nalatenschap wordt behandeld volgens het recht van het

land waar je je laatste gewone verblijfplaats had. Je kunt in je testament wel duidelijk kiezen voor het recht van je nationaliteit. Voor Nederlanders betekent dit dat je kunt vastleggen dat Nederlands erfrecht van toepassing moet zijn op je nalatenschap. Die keuze moet dan wel expliciet en helder in een testament of aparte verklaring staan.

Welk recht geldt er eigenlijk?

Sinds de Europese erfrechtregels wordt een nalatenschap binnen de EU meestal als één geheel behandeld. Het gaat dus niet alleen om de bankrekening in Nederland, maar ook om het huis in Portugal, de rekening in Frankrijk of het appartement in Boedapest. De hoofdregel is dat het recht geldt van het land waar iemand bij overlijden zijn gewone verblijfplaats had. Woon je dus al jaren in Portugal, Frankrijk, Zweden of Hongarije, dan kan het recht van dat land van toepassing zijn.

Een rechtskeuze kan veel ellende voorkomen

Dat kun je voorkomen door in je testament een rechtskeuze op te nemen. Als Nederlander kun je kiezen voor Nederlands erfrecht. Dat is vooral belangrijk wanneer je wilt dat je partner goed beschermd blijft, wanneer je kinderen uit een eerdere relatie hebt of wanneer je bewust een Nederlandse langstlevende-regeling wilt behouden.

Een rechtskeuze lost niet alles op

Toch lost zo'n rechtskeuze niet alles op. Erfbelasting, de inschrijving van onroerend goed, de rol van plaatselijke notarissen, het huwelijksvermogensrecht en de praktische afwikkeling bij banken blijven vaak nationaal geregeld. De Europese Commissie wijst er ook op dat onder meer belasting, goederenrecht en familierecht niet volledig door de Europese erfrechtverordening worden gelijkgetrokken. Daarom is de echte vraag niet alleen: "Is mijn Nederlandse testament geldig?" De betere vraag is: "Werkt mijn testament straks ook praktisch in het land waar ik woon en waar mijn bezit staat?"

Om te zien hoe groot de verschillen per land zijn, en waar ze uit bestaan, ben ik naar voorbeelden gaan speuren hoe het zit in vier verschillende Europese landen. Portugal, Frankrijk, Zweden en Hongarije.

Portugal: verplichte erfgenamen kunnen roet in het eten gooien.

Portugal is populair onder Nederlandse emigranten en pensionado's. Veel mensen kopen er een huis, soms naast bezit in Nederland. Als je in Portugal woont en niets hebt geregeld over het toepasselij-

ke erfrecht, kan Portugees erfrecht van toepassing worden. Dat maakt vooral uit als je in je hoofd een andere verdeling had bedacht dan de Portugese wet toestaat.

De sterke positie van partner en kinderen

Portugal kent verplichte erfgenamen. De echtgenoot, kinderen en in sommige gevallen ouders hebben een beschermde positie. Heb je een echtgenoot en kinderen, dan is twee derde van de nalatenschap voor deze verplichte erfgenamen gereserveerd. Slechts een derde is dan vrij beschikbaar. Heb je geen kinderen, maar wel een echtgenoot en ouders, dan geldt ook een gereserveerd deel van twee derde. (bron: Europees e-Justice-portaal)

Voor Nederlandse emigranten kan dat wringen. Stel dat je in Nederland gewend was aan een langstlevende-regeling waarbij je partner voorlopig alles kan blijven gebruiken, terwijl de kinderen pas later aan bod komen. Als je in Portugal woont en geen duidelijke rechtskeuze voor Nederlands recht hebt gemaakt, kan de Portugese verdeling anders uitpakken dan je dacht.

Samengestelde gezinnen: extra risico

Dat geldt zeker bij samengestelde gezinnen. Denk aan een tweede huwelijk, kinderen uit een eerdere relatie of een partner met wie je niet bent getrouwd. Dan wil je niet dat nabestaanden na jouw overlijden moeten uitzoeken wat jij eigenlijk had bedoeld.

Portugal is fiscaal vaak vriendelijk voor naaste familie

Fiscaal is Portugal voor naaste familie relatief vriendelijk. Portugal kent geen erfbelasting zoals Nederland die kent, maar wel zegelbelasting op overdrachten door overlijden. De weduwe of weduwnaar, ouders, grootouders, kinderen en kleinkinderen zijn daarvan vrijgesteld. Voor anderen kan het tarief 10 procent zijn. De aangifte bij de Portugese belastingdienst moet in beginsel worden gedaan vóór het einde van de derde maand na de maand van overlijden.

De praktische les voor Portugal is duidelijk. Laat in je testament opnemen welk erfrecht je kiest en zorg dat de Portugese woning daarin goed wordt meegenomen. Laat ook controleren of je Nederlandse testament in Portugal zonder onnodige problemen gebruikt kan worden. Soms is een aanvullende Portugese akte handig, maar die mag je Nederlandse testament niet per ongeluk herroepen.

Frankrijk: kinderen hebben een sterke positie

Frankrijk is voor veel Nederlanders aantrekkelijk, maar het Franse erfrecht heeft een ander karakter dan het Nederlandse. Vooral kinderen hebben een sterke positie. Onder Frans recht moet bij een testament een deel van het vermogen voor de kinderen gereserveerd blijven. Het Franse overheidsportaal Service-Public legt uit dat iemand met kinderen niet volledig vrij is om zijn vermogen aan iemand anders na te laten. (bron: Service-Public.fr)

Niet alles kan zomaar naar de partner

In de praktijk betekent dit dat je niet zomaar alles aan je partner kunt nalaten wanneer er kinderen zijn. Dat kan grote gevolgen hebben als je in Frankrijk woont met een nieuwe partner, terwijl je kinderen uit een eerdere relatie hebt. Je kunt dan denken dat je alles goed geregeld hebt voor je partner, maar Franse regels kunnen ertoe leiden dat kinde-

ren toch aanspraak maken op een deel van de nalatenschap.

Samenwoners moeten extra opletten

Voor samenwoners is Frankrijk extra gevoelig. Een partner met wie je niet bent getrouwd, erft niet automatisch. Ook een Franse Pacs-partner heeft civielrechtelijk niet vanzelf dezelfde positie als een echtgenoot. Zonder testament kan dat hard uitpakken. In een internationale situatie moet je daarom niet alleen kijken naar de vraag of je samenwoont, maar ook naar de vraag of jouw partner juridisch werkelijk beschermd is.

De Franse notaris speelt een grote rol

Zodra er Frans onroerend goed in de nalatenschap zit, komt de Franse notaris meestal in beeld. Die moet onder meer vaststellen wie de erfgenamen zijn en hoe het onroerend goed wordt overgedragen. Bij onenigheid kunnen erfgenamen samen eigenaar blijven totdat er een verdeling komt. Dat is precies het soort situatie waarin nabestaanden kunnen vastlopen.

Ook de Franse erfbelasting kan aantikken

Ook fiscaal is Frankrijk belangrijk. Echtgenoten en Pacs-partners zijn vrijgesteld van Franse erfbelasting. Kinderen hebben per ouder een vrijstelling van 100.000 euro. Daarna geldt een progressief tarief dat in rechte lijn oploopt van 5 procent tot 45 procent.

Mijn advies voor Frankrijk is daarom: regel dit niet met een snel standaardtestament. Laat een Nederlandse notaris met internationale ervaring en een Franse notaris of jurist samen naar je situatie kijken. Dat is zeker verstandig wanneer je een huis bezit, een samengesteld gezin hebt of ongehuwd samenwoont.

Zweden: geen erfbelasting, maar wel strakke formaliteiten

Zweden lijkt op het eerste gezicht eenvoudig, omdat het land geen erfbelasting meer kent. De Zweedse erf- en schenkbelasting is sinds 2004 afgeschaft. Dat betekent niet dat je nalatenschap vanzelf eenvoudig wordt afgewikkeld. Het probleem zit in Zweden minder in de belasting en meer in de civiele verdeling en de praktische procedure.

Een Zweeds testament moet schriftelijk zijn, worden ondertekend door de erflater en tegelijk door twee getuigen worden ondertekend. Zweden kent bovendien geen centraal testamentenregister zoals Nederland. Als het testament na overlijden niet wordt gevonden, wordt de wettelijke erfopvolging gevolgd. Dat is voor Nederlandse emigranten een heel praktisch risico. Een goed opgesteld testament helpt weinig als niemand weet waar het ligt.

Kinderen houden recht op een minimumdeel

Kinderen en kleinkinderen hebben in Zweden recht op een wettelijk minimumdeel, de laglott. Dat is de helft van het erfdeel waarop zij zonder testament recht zouden hebben. Als een testament dit minimumdeel aantast, kunnen kinderen binnen zes maanden aanpassing van het testament vragen.

Kinderen uit een eerdere relatie kunnen direct aanspraak maken

Bij een gehuwde overledene gaat de nalatenschap in veel gevallen naar de langstlevende echtgenoot.

Maar kinderen die niet ook kinderen zijn van de langstlevende echtgenoot, kunnen hun erfdeel direct opeisen. Dat is een belangrijk punt voor samengestelde gezinnen. In de praktijk kan dit betekenen dat de langstlevende partner geld moet vrijmaken, een lening moet afsluiten of zelfs een woning moet verkopen om kinderen uit een eerdere relatie uit te betalen. (bron: Europees e-Justice-portaal)

De Zweedse boedelbeschrijving kent twee termijnen. Na een overlijden moet in Zweden een bouppteckning worden opgesteld. Dat is de boedelbeschrijving waarin bezittingen en schulden van de overledene worden vastgelegd. Hier gelden twee termijnen die je niet met elkaar moet verwarren. De bouppteckning moet worden gehouden binnen drie maanden na het overlijden. Daarna moet de boedelbeschrijving bij Skatteverket worden ingediend. Dat moet uiterlijk binnen vier maanden na het overlijden, of binnen een maand nadat de boedelbeschrijving is opgesteld. Skatteverket geeft bovendien aan dat uitstel binnen drie maanden na het overlijden moet worden aangevraagd. (bron: Skatteverket)

Voor nabestaanden in Nederland is dat een relevant verschil. Wie vanuit het buitenland bankgegevens, waarderingen, testamenten en volmachten moet verzamelen, kan snel tijd tekortkomen. Juist daarom is het verstandig om bij een Zweedse nalatenschap niet te wachten tot alle papieren vanzelf boven water komen.

Wie naar Zweden emigreert, doet er dus goed aan om niet alleen naar de belasting te kijken. De belangrijkste vraag is of je testament duidelijk genoeg is, of het vindbaar is en of het rekening houdt met kinderen uit eerdere relaties.

Van een trouwe lezer kreeg ik per mail deze aanvullende info:

“Ik woon zelf, samen met mijn man, in Zweden. Wij hebben beiden kinderen uit een vorig huwelijk, daarom hebben we een paar jaar geleden onze testamenten vernieuwd. We willen ook via het Nederlandse recht vererven, dat hebben we daar ook in gezet bij

een notaris in Nederland. Waar zij ons op wees dat het niet automatisch ook wordt ingewilligd. Als je na 2018 bent getrouwd kun je, volgens het verdrag, zelf kiezen, als je voor die tijd getrouwd bent is dat niet zo. Wij zijn in 2010 getrouwd, net voordat we geëmigreerd zijn naar Zweden. Dat kan een reden zijn dat het verzoek afgewezen wordt, omdat we niet lang genoeg getrouwd waren in Nederland. Er wordt ook gekeken naar de binding die je met Nederland hebt. Zij heeft toen voor ons bij de Nederlandse rechtbank het verzoek ingediend dat we volgens het Nederlandse recht willen vererven op grond van onze binding met Nederland. Dat is toegezegd, mede omdat onze kinderen en kleinkinderen in Nederland wonen en wij daar altijd gewoond hebben. Dat document hebben wij bij onze testamenten gevoegd.“

Hongarije: notaris, vruchtgebruik en andere verwachtingen

Hongarije is voor veel Nederlanders nog wat minder bekend als emigratieland, maar ook hier kan een Nederlandse nalatenschap ingewikkeld worden zodra je in Hongarije woont of daar onroerend goed bezit. Hongarije kent een formele nalatenshapsprocedure, meestal via de notaris. Als er geen conflict is, wordt de zaak doorgaans door de notaris afgewikkeld. Bij een juridisch geschil kan de zaak naar de rechter gaan. (bron: Europees e-Justice-portaal)

De langstlevende echtgenoot krijgt niet altijd wat Nederlanders verwachten

Onder Hongaars recht zijn kinderen in beginsel de eerste erfgenamen. Als er kinderen én een langst-

levende echtgenoot zijn, krijgt de echtgenoot onder de wettelijke regels onder meer een levenslang gebruiksrecht op de gezamenlijk gebruikte gezinswoning en de inboedel. Daarnaast krijgt de echtgenoot een erfdeel ter grootte van het deel van één kind uit de rest van de nalatenschap. Dat wijkt af van wat veel Nederlanders verwachten bij een Nederlandse langstlevende-regeling. (bron: Europees e-Justice-portaal)

Naaste familie heeft een beschermde aanspraak Hongarije kent ook een beschermde aanspraak voor naaste familie. Kinderen, echtgenoot en ouders kunnen onder omstandigheden aanspraak maken op een gereserveerd deel. Dat is geen direct eigendomsdeel in de nalatenschap, maar een geldvordering op de erfgenamen. De omvang is in beginsel een derde van wat deze persoon als wettelijke erfgenaam zou hebben gekregen. De verjaaringstermijn voor zo'n aanspraak is vijf jaar.

Ongehuwd samenwonen biedt geen vanzelfsprekende bescherming

Een opvallend punt is de positie van ongehuwde partners. Geregistreerde partners worden in Hongarije in dit verband behandeld als echtgenoten, maar feitelijk samenwonende partners zonder huwelijk of geregistreerd partnerschap hebben geen wettelijk erfrecht. Voor Nederlandse stellen die “gewoon” samenwonen, kan dat hard uitpakken. (bron: Europees e-Justice-portaal)

Hongaarse erfbelasting hangt af van de relatie en het bezit

Fiscaal rekent Hongarije erfbelasting over de netto waarde van de erfenis. Het algemene tarief is 18 procent en voor woningen 9 procent. De Hongaarse belastingdienst NAV vermeldt deze tarieven in het overzicht van heffingen. Voor naaste familieleden, echtgenoten en geregistreerde partners gelden in veel gevallen vrijstellingen, maar juist bij internationale nalatenschappen is het verstandig om dit vooraf te laten controleren.

Voor Hongarije geldt daarom: zorg voor een goed testament met rechtskeuze, maar laat ook de prak-

tische Hongaarse afwikkeling controleren. Zeker bij een woning in Boedapest, een huis op het platteland of bankrekeningen in meerdere landen wil je voorkomen dat nabestaanden eerst moeten uitzoeken welke notaris, welke documenten en welke vertalingen nodig zijn.

Vergeet Nederland zelf niet

Wie als Nederlander emigreert, is niet meteen voor alle Nederlandse erfbelasting uit beeld. Nederland kan nog erfbelasting heffen wanneer een Nederlander overlijdt binnen tien jaar na emigratie. Dat betekent dat je dus in het buitenland kunt wonen en toch nog met Nederlandse erfbelasting te maken kunt krijgen. Ook dubbele belasting kan een rol spelen, waarna gekeken moet worden of er regels zijn om die dubbele heffing te verminderen.

Een testament is maar één deel van het verhaal

Dit is een van de redenen waarom emigratie en nalatenschap eigenlijk samen moeten worden bekeken. Een testament gaat over wie wat krijgt. Erfbelasting gaat over wat de overheid daarvan afroemt. En de praktische afwikkeling gaat over de vraag of je nabestaanden überhaupt bij de bankrekening, het huis of de juiste papieren kunnen komen.

Wat kun je doen om problemen te voorkomen?

De belangrijkste stap is dat je je testament opnieuw laat bekijken zodra je serieus naar het buitenland verhuist. Niet "ooit een keer", maar op het moment dat je een huis koopt, je uitschrijft uit Nederland of het grootste deel van het jaar in een ander land gaat wonen. Laat expliciet opnemen welk erfrecht van toepassing moet zijn. Voor Nederlandse emigranten is dat vaak Nederlands recht, maar dat moet dan wel duidelijk in het testament staan.

Laat je testament aansluiten op je echte leven

Controleer daarnaast of je testament past bij je echte leven. Ben je getrouwd, gescheiden, hertrouwd of ongehuwd samenwonend? Zijn er kinderen uit een eerdere relatie? Staat het buitenlandse huis op één

naam of op twee namen? Zijn er bankrekeningen, beleggingsrekeningen, pensioenrechten of een onderneming? Juist die details bepalen of een regeling later soepel werkt of juist tot ruzie leidt.

Zorg dat nabestaanden de papieren kunnen vinden

Zorg ook dat je nabestaanden weten waar de documenten liggen. In Nederland is een notarieel testament geregistreerd, maar in het buitenland werkt dat niet altijd hetzelfde. In Zweden bestaat bijvoorbeeld geen centraal testamentenregister. In Frankrijk, Portugal en Hongarije kunnen lokale notarissen en instanties documenten, vertalingen en soms apostilles vragen. Dat is geen reden tot paniek, maar wel een reden om het vooraf netjes te organiseren.

Het Europees erfrechtcertificaat kan helpen

Bij een grensoverschrijdende nalatenschap kan het Europees erfrechtcertificaat nuttig zijn. Daarmee kunnen erfgenamen, executeurs of beheerders in een ander EU-land aantonen wat hun positie is. Dat kan bijvoorbeeld helpen bij een buitenlandse bankrekening of bij vermogen in een ander EU-land.

Emigreren is ook je juridische leven verplaatsen

Emigreren is niet alleen verhuizen. Je verplaatst ook je juridische leven. Een goed testament voorkomt geen verdriet, maar het kan wel voorkomen dat je nabestaanden boven op hun verdriet ook nog verdwalen in notarissen, vertalingen, belastingregels en familieconflicten.

Let op:

Zie dit artikel daarom als een waarschuwing en niet als persoonlijk juridisch advies. Juist bij een testament moet je niet gokken. Laat je situatie controleren door een notaris die ervaring heeft met internationale nalatenschappen en schakel waar nodig ook een deskundige in het woonland in. Dat kost nu misschien wat tijd en geld, maar het kan je nabestaanden later veel ellende besparen.

Samen houden we het gratis!

Emigratie Magazine is wel gratis, maar niet goedkoop

Elke dag vind je op [Grenzenloos.nl](https://www.grenzenloos.nl) nieuwe gratis tips, eerlijke artikelen en inspirerende verhalen die je écht verder helpen bij jouw emigratieplannen. En we beantwoorden alle mailtjes die we dagelijks krijgen met vragen over het emigratieproces. En één keer per maand publiceren we ook nog dit emigratiemagazine.

Achter de schermen werkt Eric Jan van Dorp met een klein, toegewijd team keihard om jou te voorzien van actuele en betrouwbare informatie. We vragen niets voor onze content. Er is geen betaalmuur, geen abonnement, geen storende advertenties, geen gedoe.

Vind jij dit net als honderden andere lezers ook waardevol?

Je kunt op [grenzenloos.backme.org](https://www.grenzenloos.backme.org) laten zien dat je ons werk steunt. Hier kun je eenvoudig een kleine donatie doen. Eenmalig, of maandelijks, aan jou de vrije keuze. Al is het maar de prijs van een kop koffie, het houdt Grenzenloos gratis én onafhankelijk.

Dankzij jouw steun kunnen we doorgaan met wat we het liefste doen: jou helpen je emigratiedroom waar te maken!

Boek van de maand

Succesvol emigreren naar Griekenland

Succesvol emigreren naar Griekenland is voor iedereen die serieus nadenkt over wonen in Griekenland, maar vastloopt in regels, keuzes en onzekerheden. Emigreren klinkt aantrekkelijk. De uitvoering is vaak complex. Dit boek (met maar liefst 310 pagina's) helpt je om overzicht te krijgen en fouten te voorkomen.

Ieder jaar vertrekken honderden Nederlanders naar Griekenland. Een veel grotere groep twijfelt nog. Ze willen wel, maar weten niet waar te beginnen. Precies voor hen is dit handboek geschreven. Helder. Praktisch. Zonder onnodige beloftes.

Je wordt eerst uitgedaagd om stil te staan bij je emigratieplannen. Waarom wil je naar Griekenland. Wat verwacht je ervan. En ben jij, samen met je eventuele partner, geschikt voor deze stap. Die zelfreflectie voorkomt teleurstellingen later.

Daarna krijg je grip op de praktijk. Wonen, werken, ondernemen, geldzaken, belastingen, zorg, papierwerk. Alles komt aan bod, stap voor stap uitgelegd en logisch opgebouwd. Geen losse flarden informatie, maar samenhang.

De auteurs gebruiken voorbeelden en ervaringen van Nederlanders die al in Griekenland wonen. Wat werkte. Wat niet. En wat jij daarvan kunt leren. Ook emigreren met kinderen krijgt ruime aandacht, inclusief onderwijs en gezinsleven.

Handige checklists (- kopen, - huren, - vertrek, - aankomst) begeleiden je bij alles wat je moet regelen. Zo houd je overzicht en weet je zeker dat je niets vergeet.

Dit boek is geen inspiratieverhaal, maar een praktische oplossing voor een concreet probleem. Je wilt emigreren, maar je wilt het goed doen.

Succesvol emigreren naar Griekenland is een onmisbaar hulpmiddel voor iedereen die van plannen maken naar daadwerkelijk emigreren naar Griekenland wil gaan.

Het boek is te bestellen voor €25 (geen verzendkosten) via Bol.com of [Grenzenloos.nl](https://www.grenzenloos.nl)

Succesvol emigreren naar Griekenland

ISBN 9789461853752

Auteur Eric Jan van Dorp & Karin Wouters

Huizenprijzen in Europa: nu snel kopen of juist wachten?

Ik zag deze week een overzicht langskomen over de ontwikkeling van de huizenprijzen in Hongarije, Nederland, België en een aantal andere Europese landen. Zulke cijfers trekken altijd mijn aandacht, omdat veel Nederlanders die willen emigreren al vrij snel op huizensites gaan kijken. Soms zelfs sneller dan goed voor ze is. Voor je het weet ben je verliefd op een boerderij, een appartement aan zee of een huis met een lap grond, terwijl je nog niet eens weet hoe de plaatselijke huisarts werkt, hoe de buren naar buitenlanders kijken of waar je je brood koopt.

Toch zijn de cijfers interessant. Ik heb ze gecontroleerd bij Eurostat en de hoofdlijn klopt. In het vierde kwartaal van 2025 waren koopwoningen in de EU gemiddeld 5,5 procent duurder dan in hetzelfde kwartaal van 2024. In Nederland was de stijging 6,2 procent, in België 3,5 procent, in Duitsland 3,0 procent, in Frankrijk 1,0 procent, in Oostenrijk 3,7 procent en in Italië 4,1 procent. De opvallendste stijgers zijn Spanje met 12,9 procent, Portugal met 18,9 procent en vooral Hongarije met 21,2 procent. Eurostat noemt Hongarije zelfs de grootste stijger van de EU, gevolgd door Portugal en Kroatië. Daarbij gaat het om de house price index, dus om de prijsontwikkeling van bestaande én nieuwbouwwoningen die door huishoudens zijn gekocht. Het is dus geen gemiddelde vraagprijs op een huizensite. (Eurostat, 7 april 2026)

Hongarije schiet omhoog

Voor mij springt Hongarije er natuurlijk meteen uit. Niet alleen omdat ik als part-time inwoner van Boedapest de prijzen om mij heen zie, maar vooral omdat een stijging van 21,2 procent in één jaar extreem fors is. Dat is niet meer een beetje marktwerking, dat is eerder een markt die ineens koffie met raketbrandstof heeft gedronken.

De Hongaarse centrale bank, de Magyar Nemzeti Bank, gaf eind 2025 al aan dat de huizenmarkt sterk aantrok. Volgens de bank stroomde er veel spaargeld richting de woningmarkt, onder meer vanuit eerder opgebouwde beleggingen in staatsobligaties. Daarnaast zorgde het Hongaarse Home Start Programme voor extra vraag. Dat programma verbeterde de betaalbaarheid voor mensen die ervoor in aanmerking kwamen, met lage hypotheekrentes en kortingen voor gezinnen met kinderen. De centrale bank waarschuwde ook dat zonder snel extra aanbod de prijzen verder omhoog zouden schieten. De bank wees bovendien op overwaardering: in het tweede kwartaal van 2025 lagen de huizenprijzen landelijk ongeveer 19 procent boven het niveau dat door fundamentele factoren werd gerechtvaardigd. Met andere woorden: woningen zijn te hoog geprijsd, er zit veel lucht in de markt.

Dat is precies het soort informatie waar je als emigrant iets mee moet. Ja, Hongarije is vergeleken met Nederland nog steeds betaalbaar, zeker buiten Boedapest, de populaire delen van het Balatonmeer en enkele andere gewilde gebieden. Maar goedkoop is niet hetzelfde als veilig geprijsd. Wie nu in Hongarije koopt, moet niet alleen denken: “Vergeleken met Nederland valt het mee.” Je moet ook denken: “Betaal ik hier misschien de prijs van een tijdelijk verhitte markt, waar binnenkort de lucht uitloopt?”

Mijn advies voor Hongarije is daarom simpel. Koop niet in paniek omdat je bang bent dat alles straks nóg duurder is. Huur eerst minimaal een jaar, onder andere om te kijken of er binnen nu en een a twee jaar een afkoeling/daling zal plaatsvinden. Leer in de tussentijd het mooie land kennen in de zomer én in de winter. Kijk hoe de voorzieningen zijn, hoe goed je met de (moeilijke) taal uit de voeten kunt en of je echt in dat dorp wilt wonen wanneer de zon niet schijnt en de ooievaars alweer tijdelijk vertrokken zijn van de telefoonpalen. Wie al lang in Hongarije komt, de regio goed kent en een huis vindt dat juridisch klopt en redelijk is geprijsd, kan kopen. Maar wie het land vooral kent van vakantie, doet er heel erg verstandig aan om nog even op zijn handen te gaan zitten.

Portugal en Spanje blijven duurder worden

Portugal en Spanje laten ook stevige stijgingen zien. Portugal kwam volgens Eurostat uit op 18,9 procent en Spanje op 12,9 procent. Dat zijn cijfers die je als koper niet kunt negeren. In beide landen speelt een combinatie van factoren: te weinig aanbod, veel vraag, dalende of stabielere rente, toeristische druk, buitenlandse kopers en een groeiende vraag in populaire steden en kustgebieden.

In Portugal is de prijsstijging inmiddels een politiek en maatschappelijk thema geworden. Portugese cijfers lieten over 2025 een recordstijging zien, waarbij bestaande woningen harder stegen dan nieuwbouw. Tegelijk bleef het aandeel buitenlandse kopers beperkt ten opzichte van de totale markt.

Het probleem is dus niet alleen “de buitenlander”, ook al wordt dat in het publieke debat vaak wel zo gevoeld. Het gaat vooral om een markt waarin de vraag veel groter is dan het aanbod, terwijl nieuwbouw en betaalbare woningen niet snel genoeg bijkomen.

In Spanje zie je iets vergelijkbaars, al verschilt het sterk per regio. Madrid, Barcelona, Valencia, Málaga, de Balearen, de Canarische Eilanden en delen van de kust zijn markten met veel nationale én internationale vraag. BBVA Research verwachtte eind 2025 dat de Spaanse woningvraag sterk zou blijven door banengroei, hogere lonen, relatief lagere rente, nieuwe huishoudens en buitenlandse kopers van tweede woningen. Tegelijk waarschuwde BBVA dat de groei van de nieuwbouw onvoldoende is om de opgebouwde vraag volledig op te vangen. (BBVA Research, via Idealista, november 2025)

Moet je in Spanje of Portugal dan snel kopen? Niet per se. Wie al weet dat hij in een specifieke regio wil blijven, kan bij een goed huis en een correcte prijs beter niet eindeloos wachten op een grote prijsdaling. Die komt misschien helemaal niet. Maar wie nog zoekt, moet juist oppassen. In een stijgende markt krijg je als koper snel het gevoel dat je nu móét toeslaan. Dat is gevaarlijk, zeker in landen waar de verschillen per regio enorm zijn. Een huis dat in de ene regio schaars is, kan twintig kilometer verderop veel minder gewild zijn.

Mijn advies blijft dus ook hier: huur eerst. Zeker in Spanje en Portugal. Probeer een gebied minimaal één winter mee te maken. Kijk of er buiten het seizoen leven is. Controleer of de woningmarkt in de regio draait op vaste bewoners of vooral op toerisme. En laat bij aankoop altijd goed kijken naar vergunningen, eigendomspapieren, erfdiensbaarheden, lokale belastingen en eventuele illegale verbouwingen. Een huis met zeezicht is prachtig, maar een huis met een juridisch probleem kijkt uiteindelijk toch een stuk minder ontspannen uit over de Middellandse Zee.

Nederland stijgt minder hard, maar blijft duur. Nederland steeg met 6,2 procent ten opzichte van het vierde kwartaal van 2024. Dat is minder spectaculair dan Hongarije, Portugal of Spanje, maar nog steeds meer dan het EU-gemiddelde. Volgens het CBS en het Kadaster waren zowel bestaande als nieuwbouwoopwoningen in het vierde kwartaal van 2025 6,2 procent duurder dan een jaar eerder. De gemiddelde verkoopprijs van een bestaande koopwoning lag bijna op 486.000 euro en die van een nieuwbouwoopwoning ruim boven 520.000 euro.

Dat verklaart ook waarom veel Nederlanders naar het buitenland kijken. Niet altijd omdat huizen daar spotgoedkoop zijn, maar omdat je in sommige landen voor hetzelfde geld meer ruimte, meer grond of een rustiger omgeving krijgt. Toch moet je jezelf niet rijk rekenen. Wie in Nederland verkoopt, kan soms met een flinke overwaarde vertrekken. Maar wie daarna in een oververhitte markt in Hongarije, Portugal of Spanje koopt, ruilt de ene stijgende markt voor de andere.

Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk, België en Italië zijn rustiger

Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk, België en Italië laten veel gematigder prijsstijgingen zien. Frankrijk kwam uit op 1,0 procent, Duitsland op 3,0 procent, Oostenrijk op 3,7 procent, België op 3,5 procent en Italië op 4,1 procent. In Frankrijk lijkt de markt voorzichtig te herstellen na een moeilijke periode. INSEE meldde dat de Franse huizenprijzen in het vierde kwartaal van 2025 op jaarbasis met 1,0 procent stegen, vooral door bestaande woningen. De Franse notarissen spraken begin 2026 over een geleidelijk herstel, maar niet over een echte prijsexplosie.

Duitsland zit ook in een ander ritme dan Zuid-Europa en delen van Centraal-Europa. De markt herstelt na een correctie, maar de stijging is gematigd. Reuters meldde dat analisten voor Duitsland rekenen op prijsstijgingen rond 3 procent per jaar, mede door beperkte bouw, minder hoge rente dan in de piekperiode en blijvende druk op de huur-

markt. Tegelijk blijft betaalbaarheid voor starters een groot probleem.

Voor emigranten betekent dit dat je in deze landen minder snel het gevoel hoeft te hebben dat je morgen moet kopen omdat het overmorgen onbetaalbaar is. Vooral in Frankrijk en Italië kun je vaak rustiger zoeken, al zijn er natuurlijk uitzonderingen in populaire regio's. Denk aan Parijs, de Côte d'Azur, delen van de Provence, Toscane, de grote Italiaanse steden en de betere merengebieden. Daar blijft de markt een eigen leven leiden.

Wachten of kopen?

De vraag die veel emigranten stellen is: moet ik nu kopen of nog wachten? Mijn antwoord is misschien wat saai, maar wel eerlijk: je moet eerst weten of je ergens echt wilt wonen. Dat klinkt logisch, maar het wordt vaak vergeten zodra mensen op een huizensite terecht komen. Een huis kopen is makkelijk spannend te maken. Emigreren is veel breder dan dat.

Als de huizenprijzen hard stijgen, voelt huren soms als geld weggooiën. Maar dat is het niet. Huren is in het eerste jaar na emigratie vooral leergeld. Je koopt tijd, kennis en rust. Je ontdekt welke dorpen levendig zijn en welke alleen in augustus wakker worden. Je leert waar de scholen goed zijn, waar de wegen slecht zijn, waar de burens behulpzaam zijn en waar je vooral wordt gezien als die Nederlander met plannen die hij nog niet helemaal begrijpt.

Bij snel stijgende markten, zoals Hongarije, Portugal en Spanje, kan wachten inderdaad geld kosten. Maar te snel kopen kan nog veel meer kosten. Dan zit je vast aan een huis in de verkeerde regio, met de verkeerde burens, de verkeerde juridische papieren of een marktwaarde die vooral bestond in de fantasie van de makelaar. In landen met rustige prijsontwikkeling, zoals Frankrijk, Duitsland, België, Oostenrijk en Italië, is de noodzaak om direct te kopen meestal nog kleiner.

Mijn vuistregel blijft daarom overeind: ga eerst minimaal een jaar huren en koop pas daarna. Er zijn uitzonderingen. Als je het land al jarenlang kent, de taal spreekt, de regio door en door begrijpt en een huis vindt dat aantoonbaar goed geprijsd is, dan kun je eerder toeslaan. Maar voor de meeste emigranten geldt dat een huurjaar de beste verzekering is tegen een dure vergissing.

Huizenprijzen vertellen veel, maar niet alles. Ze vertellen iets over vraag, aanbod, rente, subsidies, bouwtempo en vertrouwen in de markt. Ze vertellen niet of jij gelukkig wordt in een dorp, of je partner zich er thuis voelt, of je kinderen kunnen wennen, of je 's winters niet gillend terug wilt naar Nederland.

En juist daarom begin je bij emigratie niet met kopen. Je begint met wonen. Pas daarna weet je of dat droomhuis ook echt in jouw nieuwe leven past.

Recept van de maand uit IJsland

Plokkfiskur (IJslandse visstoof met aardappel)

Plokkfiskur heeft een lange geschiedenis in de IJslandse keuken. Het gerecht is eenvoudig, voedzaam en nauw verbonden met het dagelijks leven op een eiland waar zee, wind en kou altijd een rol hebben gespeeld. De naam betekent letterlijk zoiets als “geplukte vis”, omdat de gekookte vis in stukjes wordt getrokken en daarna wordt gemengd met aardappelen, ui en een romige saus. Wat ooit vooral een praktische manier was om restjes vis te gebruiken, groeide uit tot een van de meest herkenbare gerechten van IJsland.

De basis van plokkfiskur ligt in de oude visserscultuur. Eeuwenlang leefden veel IJslandse gezinnen van wat de zee gaf. Kabeljauw en schelvis waren overal aanwezig, net als aardappelen, die goed tegen het ruige klimaat konden. In een land waar landbouw door kou, wind en vulkanische grond lang beperkt was, werden eenvoudige ingrediënten met zorg gebruikt. Niets mocht verloren gaan. Vis die de dag ervoor was gekookt, werd de volgende dag verwerkt tot een warme maaltijd die stevig genoeg was om mee door de winter te komen.

Plokkfiskur past daardoor goed bij de IJslandse manier van eten. Het is warm, huiselijk en bescheiden. Je eet het niet omdat het er spectaculair uitziet, maar omdat het troost geeft. Het is eten voor na een koude wandeling, na een dag werken of na een lange rit door een leeg landschap. In cafés en restaurants in

Reykjavík staat plokkfiskur vaak op de kaart als klassiek IJslands comfortfood.

Tot op de dag van vandaag weerspiegelt plokkfiskur de geschiedenis van IJsland. Het vertelt iets over leven met beperkte middelen, over afhankelijkheid van de zee en over de kunst om van gewone ingrediënten iets warmes en herkenbaars te maken. Juist omdat het zo eenvoudig is, is het gerecht geliefd gebleven.

Ingrediënten (voor 4 personen)

- 600 g kabeljauw of schelvis, vers of ontdooid
- 800 g aardappelen, geschild en in stukken
- 1 grote ui, fijngesnipperd
- 40 g boter
- 2 el bloem
- 350 ml melk
- 100 ml kookvocht van de vis of lichte visbouillon
- 1 laurierblad
- 1 tl mosterd (optioneel, lekker)
- snufje nootmuskaat
- zwarte peper
- zout
- 2 el fijngehakte peterselie of bieslook
- roggebrood of stevig donker brood voor erbij

Bereiding

Schil de aardappelen en kook ze in gezouten water gaar. Giet ze af en laat ze even uitdampen. Stamp ze daarna grof, zodat er nog wat structuur overblijft.

Het hoeft geen gladde puree te worden, want plokfiskur hoort juist een beetje rustiek te zijn. Leg ondertussen de vis in een pan met net genoeg water om hem bijna onder te zetten. Voeg een laurierblad en een beetje zout toe.

Breng het water rustig tegen de kook aan en laat de vis in ongeveer acht tot tien minuten gaar worden. Haal de vis uit de pan en bewaar ongeveer 100 ml van het kookvocht. Trek de vis met een vork in grove stukken en controleer meteen of er geen graatjes meer in zitten.

Smelt de boter in een ruime pan en fruit de ui op laag vuur tot hij zacht en glazig is. Laat de ui niet bruin worden, want de smaak moet mild blijven. Strooi de bloem over de ui en roer goed door. Laat dit een minuut zachtjes garen, zodat de bloemsmak verdwijnt. Schenk daarna beetje bij beetje de melk erbij terwijl je blijft roeren. Voeg ook het bewaarde kookvocht of de visbouillon toe. Laat de saus rustig dikker worden. Roer de mosterd er

door als je die gebruikt, samen met een snufje nootmuskaat, zwarte peper en eventueel nog wat zout.

Schep nu de gestampde aardappelen door de saus. Doe dit voorzichtig, zodat het mengsel stevig maar niet zwaar wordt. Voeg daarna de stukken vis toe en vouw alles rustig door elkaar. Laat de plokfiskur nog een paar minuten op heel laag vuur warm worden. Roer niet te hard, want dan valt de vis helemaal uit elkaar. Het gerecht mag romig en zacht zijn, maar je wilt nog steeds stukjes vis kunnen herkennen.

Proef tot slot of er genoeg peper en zout in zit. Strooi er wat peterselie of bieslook overheen en serveer de plokfiskur warm, bij voorkeur met donker roggebrood en een beetje boter. Wie het iets rijker wil maken, kan het gerecht ook in een ovenschaal doen, bestrooien met een dun laagje geraspte kaas en kort onder de grill zetten tot de bovenkant licht kleurt.

Emigreren? Bereid je goed voor!

Kijk op [Grenzenloos.nl](https://www.grenzenloos.nl)

Colofon

Grenzenloos Emigratie Magazine is een digitale uitgave van Uitgeverij Grenzenloos (een imprint van VanDorp Uitgevers) en verschijnt 10 x per jaar.

© 2026 - Uitgeverij Grenzenloos

info@grenzenloos.nl